RADU GYR

POEZII

*

Coperta: **DANIEL URSACHI**

ISBN 973-95729-0-1

RADU GYR

*Sîngele temniței * Balade*

Volum îngrijit de SIMONA POPA,
fiica poetului

EDITURA **MARINEASA**
Timișoara, 1992

Str. Mureş nr. 34, Timişoara - România

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Doamna Simona Popa, fiica poetului Radu Gyr, ne-a încredinţat pentru publicare poeziile de închisoare ale tatălui domniei sale. Pentru încrederea arătată, o rugăm să primească, din partea noastră, cele mai respectuoase mulţumiri.

Prezentăm aceste poezii în trei volume:

- volumul I, alcătuit din două părţi - Sîngele temniţei şi Balade;
- volumul al II-lea - Stigmate;
- volumul al III-lea - Poezia orală.

Respectînd dorinţa doamnei Simona Popa, sub a cărei îngrijire apar aceste volume, în partea întîi din volumul I (Sîngele temniţei) se păstrează ortografia folosită de poet în manuscris. Pentru volumele II şi III s-a adoptat ortografia actuală.

La editarea volumului al III-lea (Poezia orală), doamna Simona Popa ne-a recomandat versiunea domnului Dumitru Cristea, fost deţinut politic, condamnat la 25 de ani muncă silnică şi ţinut patru ani în lanţuri pentru faptul că, după prima eliberare, a scris şi a păstrat versurile memorate în închisoare. Deoarece nu şi-a denunţat soţul, doamna Dorina Cristea a efectuat 10 ani de detenţie politică. De curînd poeziile au fost recuperate de la arhiva tribunalului.

Pentru poemul "Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane", Radu Gyr a fost condamnat la moarte şi ţintuit timp de un an în lanţuri, pînă la comutarea pedepsei în muncă silnică pe viaţă.

Aşadar, poeziile de faţă, prin implicaţia istorică deosebită pe care o au, nu pot fi reduse la un simplu comentariu literar. Dincolo de orice apreciere care s-ar face, ele vor dăinui ca gesturi exemplare de rezistenţă anticomunistă, dar şi prin performanţa unei extraordinare frumuseţi morale, închinată deopotrivă lui Dumnezeu şi oamenilor.

Cîteva cuvinte privind biografia poetului:

* Radu Demetrescu Gyr s-a născut în anul 1905 la Cîmpulung-Muscel şi a trecut în veşnicie în anul 1975.*A fost conferenţiar la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti.*Volume de versuri apărute antum: Linişti de schituri (1924), Cerbul de lumină (1928), Poeme de război (1942), Balade (1943).*A semnat studii critice, recenzii şi eseuri literare, cronici dramatice, traduceri din Goethe, Baudelaire, Verlaine; a scris literatură pentru copii.*Distincţii literare: Premiul pentru sonet al Societăţii Scriitorilor Români (1926), Premiul Institutului pentru Literatură (1927), Premiul "Adamachi" al Academiei Române (1930), Premiul "Socec" al Societăţii Scriitorilor Români (1939).

Radu Gyr a pătimit aproape 20 de ani de detenţie politică, pentru că (după cum consemnează revista "Memoria", editată de Uniunea Scriitorilor din România) a făcut parte din Mişcarea Legionară, întocmai ca şi alte mari personalităţi: Nae Ionescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Petre Ţuţea.

Ca unii care am memorat în închisoare o parte din aceste poezii, străduindu-ne acum a le aduna în scris, am dori să rămînă cărţi de căpătîi pentru generaţiile viitoare.

Timişoara, la 10 decembrie 1992

Zaharia Marineasa

Sîngele temniţei

Prefață la cântece din temniță

În aprigele mele belciuge,
piatra mă'nfulecă, fierul mă suge.
În bezne m'afund, zi de zi, şi'n urât,
întâi pân' la glezne, apoi pân' la gât.

Curând, o să-mi treacă de gură, de frunte,
lespedea temniței, cu gângănii mărunte,
şi-am să dispar în grozava ei guşă,
în mugetul ei subteran şi'n cenuşă...

Dar, hămesit, sub lacăte, chei şi zăvoare,
de tine, sălbatece, viule soare,
din carne îmi rup, din dogorâta mea smoală,
aceste cântece în pielea goală,

şi'n tine le-arunc, în năpraznice-amieze,
s'alerge, să tropăie şi să necheze,
slobode, aspre, nețesălate deloc,
ca nişte cârlane fugare în stepe de foc...

Zăbrele

Inimă, - viaţa plesneşte afară
auzi-o, din toate păstăile ei...
Aici gem zăvoare şi zornăie chei,
oftează la uşi drugii grei,
şi lacătul rage'njunghiat ca o fiară.

Inimă, - soarele-afară se'mbată
şi sparge'n beţii oglinzi şi brăţări...
Aici, în celule zăcute'n uitări,
soarele pute şi stăruie'n nări
ca un hoit într-o groapă uitată...

Inimă, - dragostea cheamă şi joacă,
afară, cu ţâţele goale, pe străzi...
Aici, ca strivit sub capacu'unei lăzi,
sângele urlă, năuc după prăzi
şi carnea scrâşneşte, buimacă...

Inimă, - vremea e gârlă zbârlită,
auzi-o cum curge afară pe scoc...
Aici, vremea-i stâncă, giganticu-i bloc
stă peste noi ca un munte de foc...

Dă-mi târnăcoape, dă-mi dinamită,
s'o fac să sară din loc!

Jind

"Apres Victor Hugo et moi,
je ne vois pas ce qui reste à
faire avec les vers..."

(Leconte de Lisle)

Uneori, dintre ziduri severe,
jefui, prin poarta de fier, printre gratii,
o zdreanţă de stradă, sau câte-o muiere
cu gura mai roşie decât a muşcatii.

Seara, sub mâna ce vrea să alinte,
pâinea de orz şi tărâţă
zvâcneşte, viu, ca o ţâţă
neagră, fierbinte...

Aş trage o duşcă, pe beregată,
de libertate şi de lumină,
ca un trăscău care'mbată,
ca o prăştină...

Să-mi frigă inima - aprinsă cinzeacă,
să sparg în măsele carafe,
când luna şoldul alb şi-l dezbracă
şi cerul ca un taraf e...

Ah, o beţie'ntr'o crâşmă uitată,
un haimanalâc pe chei până'n zori,
şi dragostea ridicată de subsuori
şi'mbrăţişată, muşcată...

Dar nu. Celula asta tîlhară
mă strânge de gât, mă sugrumă...
Noapte, sorbiţi-aş drojdia-amară
şi carnea ta rece de spumă...

Năuc, prin vizetă, ochiul urmăreşte
ca din străfundul unei gropi,
cum domnişoara lună scânceşte
siluită de plopi...

Zile

Marţi, Vineri, Sâmbătă, Luni,
zile neutre, fără de formă,
ca o ceaţă enormă,
peste genuni.

Stau în timpul groaznic de gol,
cu tălpile'n veacuri lichide,
ca'n ocean un atol,
bătut de vânturi toride...

Marţi, Miercuri, Vineri... Ce zi o fi
oare?
Săptămâna e-o namilă moartă,
lunile mele nu trec prin calendare,
insula mea nu-i pe nici o hartă...

Luni, Joi... Toate una ca alta,
cum seamănă balta cu balta,
cum seamănă scaeţii din şanţuri...

Toate numai lacăt şi lanţuri,
numai lacăt şi lanţuri.

Bună dimineaţa, celulă,
noapte bună, zăbrele, -
sparge-v-aş, ca un dulău, în măsele,
rupe-te-aş cu dinţii, celulă...

Temniţă, temniţă, turbată căţea,
cum ţi-ar da foc inima mea!
Viaţă, viaţă de-afară, zăludă,
cum joci în somnul meu, paparudă!...

Luni, Miercuri, Joi... Duceţi-vă dracului,
zile'mpuţite, zile stătute.
De-aici, din gura veacului
cin'să vă numere negrele sute?

Rugăciune din celulă

Doamne, păzește-mă. Doamne, ai milă...
Sunt ca o scorbură veche'ntr'un tei.
În noaptea mea și-a lăsat Amintirea prăsilă
toate năpârcile ei.

Nu mai pot s-o îndur, dezmățata.
Iese de peste tot, din pereți,
și-mi zvârle'n culcuș cu lopata
urzici, și cărbuni și scaeți.

Doamne, nici pieptul, nici ochii, nici gura
nu vor să-i mai rabde pojarul.
Mă zvârcolesc ca pe plită țiparul,
atât de cumplită-i arsura...

Seacă-mă, Doamne, de-aduceri aminte,
așa cum seci, vara, puhoaiele,
și nopțile mele aprinse despoaie-le,
cum, toamna, pădurea o despoi de veșminte.

Fii și Tu, Doamne, o singură dată,
ucigaș și tâlhar la răscruci:
jefuiește-mi rădvanul meu cu năluci
și strânge-mi trecutul de beregată...

Pradă-mi tot cerul, hoțește-mi toți anii,
cum m-ai fura de arginți și podoabe...
Vreau să fiu sterp, cum sunt bolovanii,
și gol cum e stânca pe labe.

Cremene'n mine, 'n osândă, 'n omăt,
mușchiul tăcerii să mă înece,
furtunile dorului să dea îndărăt,
rupte din piatra mea rece.

Foamea

Lacătul a gemut din făptura-i întreagă,
gardianul zăvorul a tras,
şi'n celulă-am rămas
eu şi foamea slăbănoagă.

Singuri stăm, faţă în faţă.
O văd ca prin ceaţă
cum se despoaie fără ruşine
şi ţopăie, cu buricul la mine.

Aş omorî cu pumnul, ca pe-o târfă,
năluca-i de oase şi piele,
dar braţul ăsta-i şomoiog de cârpă,
şi degetele nu sunt ale mele...

Terciul muced de mămăligă,
în vis a fost parcă.
Dinţii încă vor să se'nfigă
în blid şi'n lingura bearcă.

I-aş linge peretelui galbenul lapte,
cu limbă aspră de mâţă.
Pernele astea de urdă m'aţâţă,
stelele-afară's ca perele coapte.

Aş ronţăi moloz, din unghere,
aş suge un colţ de saltea...
Deschide-te, sobă, ca o cişmea,
gâlgâietoare de miere...

De ce nu se face - aşa o lumină,
să văd că'n pragul celulei răsare
Maica Domnului c'o strachină mare,
cu lapte şi azimă plină...

Doamne, cum s'or ospăta alţii:
mormane de carne şi pâine...
Ah, zodia mea, de fiară, de câine,
cum mi-au spurcat-o sfinţii, înalţii!...

Beregata mi-e plină de scame,
tulbure somnul mi-e numai lipie...
Fire-ai să fii, puşcărie,
mămăliga mă-sii de foame!

Cumetri de singurătate

Dragi prieteni de singurătate,
când celula cu beznă se'ncarcă,
ploşniţă soră, guzgane cumnate,
mătuşă libarcă.

Şi voi, lighioane surate,
păianjeni, păduchi şi gândaci,
numai voi, din pereţii posaci,
călcaţi cu inimi de frate
prin orele mele înveninate...

Când ghilotina tăcerii pe gât
îmi lasă grozavu-i tăiş,
cumetri, daţi buzna cruciş şi pieziş,
să ţineţi mormântului meu de urât.

Sugeţi-mi somnul, tristeţile
şi deznădejdea mea nesătulă;

dragi camarazi de celulă,
roadeţi-mi nopţile, beţi-le...

Purice, purice, măi, uşurelul vântului,
potcovit cu văzduh, azurat titirez,
uhu, uhu, ploşniţă, greaua pământului,
grav calculată ca un burghez.

Şi tu, chiţorane poete,
aventurier şi boem,
şi tu, gândac, vagabond pe comete,
complici de'ntuneric, vă chem...

Înnoadă, înnoadă, păianjene'n plasă
şi pentru mine o lacrimă deasă.
Vino, păduche, vino şi bea
sufletul meu, jelania mea.

Tu, ploşniţă, suge-mi, suge-mi din plin,
măceşul din sânge, spin lângă spin,
iar tu, şobolane, vino să-mi spui
care mi-i gustul oftatului,
şi cum miroase - a flori? a otravă? -
inima asta bolnavă.

Identitate

Acum o sută de ani,
am avut un copil, o nevastă...
Auziţi, păianjeni? Auziţi, şobolani?
Un copil, o nevastă...

Când o fi fost fericirea aceea
cu umbre nepământean diafane?
Înecuri, sfârşituri de lumi, uragane,
mi-au smuls odrasla, femeia?

Le-am uitat râsul, părul, obrazul...
Cum or fi fost ochii ei?
Adânc luminaţi ca topazul
sau ca singurătatea de grei?

Câte veacuri sunt, câtă funinge,
până la zâmbetu'unui prunc de omăt?
L-am lăsat, parcă de mult, lângă o minge,
într'un basm îndărăt...

Să fie o sută, două, cinci sute de ani?
S'au surpat ceruri, au crescut bozii.
Rar, amintiri ascunse subt bolovani
fac ca dinamita explozii.

Atunci, în lumina scurt detunată
o femeie surâde şi coase,
şi două mânuţe moi, somnoroase,
parcă mă fulguie: tată...

Şi iar intru'n bezne postume.
Cine sunt? Cum mă cheamă pe mine?
Aici nu mă strigă nimeni pe nume,
sunt: mă, ăla, - sunt nu ştiu cine...

Departe, odată, m'oi fi chemat oarecum,
oi fi avut vârstă şi-un chip oarecare...
Aici împlinesc sute de ani la 'ntîmplare,
şi faţa mea e de fum.

A murit lumea, a murit Dumnezeu,
şi-am rămas doar noi trei întru toate:

Veşnicia, celula şi eu.
Eu cu secolii'n spate.

Ce fiară-i Veşnicia asta, ce fiară!...
Ah, de-aş zări, cel puţin prin vizetă, o stea,
i-aş cere un capăt de sfoară,
să mă spînzur de mileniu cu ea.

As'noapte, Iisus...

As'noapte Iisus mi-a intrat în celulă.
O, ce trist, ce înalt era Christ!
Luna-a intrat după El în celulă
şi-L făcea mai înalt şi mai trist.

Mâinile Lui păreau crini pe morminte,
ochii adânci ca nişte păduri.
Luna-L spoia cu argint pe veşminte,
argintîndu-I pe mâini vechi spărturi.

M'am ridicat de subt pătura sură:
- Doamne, de unde vii? Din ce veac?
Iisus a dus lin un deget la gură
şi mi-a făcut semn să tac...

A stat lângă mine pe rogojină:
- Pune-Mi pe răni mâna ta.
Pe glezne-avea umbre de răni şi rugină,
parcă purtase lanţuri, cândva...

Oftând, Şi-a întins truditele oase
pe rogojina mea cu libărci.
Prin somn, lumina, iar zăbrelele groase
lungeau pe zăpada Lui vărgi.

Părea celula munte, părea căpăţână,
şi mişunau păduchi şi guzgani.
Simţeam cum îmi cade tâmpla pe mână,
şi am dormit o mie de ani...

Când m-am trezit din grozava genună,
miroseau paiele a trandafiri.
Eram în celulă şi era lună,
numai Iisus nu era nicăiri...

Am întins braţele. Nimeni, tăcere.
Am întrebat zidul. Niciun răspuns.
Doar razele reci ascuţite-n unghere,
cu suliţa lor m-au împuns.

- Unde eşti, Doamne? - am urlat la zăbrele.
Din lună venea fum de căţui.
M'am pipăit, şi pe mâinile mele
am găsit urmele cuielor Lui...

Ţigară

Te-ascund în pumn de azi dimineaţă
şi pe furiş te mângâi adânc,
noaptea-aşteptând ca să-ţi beau, să-ţi mănânc
carnea de văzduh, pădureaţă.

Şi-acuma, când celula mi-i beată
de umbre şi lună, ca o livadă,
în mâna în friguri tu tremuri toată,
sălbatecă, tânără pradă.

Haină ţigară, cerească ţigară,
lung, tâlhăreşte-ţi dezmierd
pielea subţire de domnişoară
şi jocul zvelt ca de cerb...

Înfulec pierzania-ţi brună,
cu foame zbârlită de lup
şi-o căldare amară de lună,
fierbinte, îmi spumegă'n trup.

Tutun, negru, negru ca părul muierii
vărsat în culcuş, pătimaş, -
trezite'n piept, toate lăutele fierii
le zvârcoleşti subt arcuş ucigaş.

Ptiu, ce osândă, ce porcărie!...
Cum năvăleşte inima asta
cu tot trecutul, cu toată năpasta,
cu veninoasa ei vijelie!...

Nu, nu vreau asta, ţigară...
Eu vreau uitarea să mă îngroape,
vreau pâclă groasă, vreau piatră de moară,
pe adormite, vechi ape....

Nu vreau să se urce din mine azur,
nici calde furtuni, nici geamăt de orgă...
Mă-mpuţi cu-amintiri, spurcată mahorcă,
şi scuip şi te muşc şi înjur...

În fiece noapte

În fiece noapte, din spaţii lichide,
la uşa celulei opreşte, gemând, o cotiugă.
Din ea se dă jos o umbră cu glugă:
- Sunt Amintirea, deschide...

O îmbrâncesc, o alung, îi spun ticăloase cuvinte;
ea râde, mă dă la o parte, nu-i pasă,
mi'ncarcă'n cotiugă anii, şi pleacă'nainte,
pe uliţa ei somnoroasă...

În fiece noapte, la gratii de fier,
vine Tristeţea şi lung îşi întinde,
spre mine, rânjind, zbilţul ei de hingher,
şi'n zbilţu-i nemernic mă prinde.

Simt pe grumaz strânsoarea rotundă,
mă zvârcolesc şi mă zbat cu smuciri de dulău:
- Slăbeşte, Tristeţe, puţin, zbilţul tău...
Dar laţul mai crunt, mai adânc, se afundă...

Şi-n fiece noapte, 'n celula cu febre,
tunând, uruind, pe vinete şine,
ţi-aud, Desnădejde, venind peste mine
trenul tău negru, 'ncărcat cu tenebre.

Vagoanele-ţi duduie, grele, prin noaptea de-asfalt,
şi eu te aştept, Desnădejde, la cantoane de jale,
şi'n fiece noapte, c'un ţipăt înalt,
hoitul meu blestemat îl arunc subt roţile tale...

Zodie

Nopţi la rând urmăresc prin vizetă
beznele, beznele, beznele...
Odinioară, citeam stelele. Lesne le
buchiseam slovele, scrise pe boltă cu cretă.

Voiam să-mi învăţ zodia pe dinafară
şi-o visam scrisă cu litere'nalte, citeţe.
Credeam că steaua mea e o caleaşcă la scară,
să mă ducă, trasă de cerbi, peste râpi şi podeţe...

Cum caută azi ochiul, cu duşmănie,
steaua nemernică şi blestemată!
Ce târfă de stea, ce năpârcă spurcată,
cum ar rupe-o cu dinţii, din puşcărie!...

Maică, măicuţă albă, măicuţă bună,
când îmi coseai, surâzând, azur şi pieptare,
ghiceai tu zilele mele cu ghiare ?

Maică, măicuţă bună,
piciului tău cu părul de lună
îi sărutai mânuţele albe, plăpândele,
îi alungai lacrima, negura, pândele,
şi ţi-l visai în rădvan de coji de alună,
prinţ călărind pe furtună...

Acum ţi-l rod toate osândele
şi temniţele toate, flămândele.

Taică, tăicuţule, taică,
îţi aminteşti de şcolarul bălai,
cu bereta lui marinară,
pe care-l duceai, pe subt basm, pe subt rai,
de mână, la şcoala primară?

Unchiaşule, tu nu ştiai
că zâmbetul tău se coboară
pe-o ticăloasă osândă de fiară.

Tăicuţule, taică,
feciorul tău se zbate ca o lupoaică,

se zvârcoleşte şi urlă în cuşcă,
şi zgârie drugii şi-i muşcă...

O, ce alb era totul, odinioară!
Alb patul cu îngeri, albă şcoala primară,
albă dumineca, albă vacanţa,
alb jocul cu ţurca, şi mingea...

Au rămas otreapa şi zdreanţa,
scuipatul, ocna, funingea.
Şi din ţâncul vostru, firav ca lumina,
nu se mai vede decât jivina,
jivina din temniţa asta turbată...

Jeliţi-mă, maică şi tată.

Sângele temniței

Dacă-mi lipesc urechea de cimentul celulei,
ascult, ascult
cum sângele temniței, ca un mare tumult,
ca un geamăt abrupt,
curge pe dedesupt,
curge torent de veninuri amare,
ținut în pământ sub zăvoare.

Sângele temniței, prizonier,
gâlgâie'n cruntă durere
pe sub piatră și pe sub fier,
pe sub osândă, pe sub zăcere,
prin subterane artere.

Lipesc urechea jos și-l aud:
uneori fierbe un muget fierbinte,
plânge, plânge în fund de morminte...
Alteori țipă, sălbatec și crud

ca o aprigă poftă de viață,
sau șuieră-a ispită răzleață,
cu brânciul ei ațâțător
la jaf, la omor...

Sub marii amari bolovani,
cineva urlă de-o mie de ani,
cineva cântă de-un veac,
cineva n'are geamăt, nici leac,
altul cheamă și cheamă,
altul blesteamă,
altul cu'ntreg cuțitul
ucide granitul...

Sub marii, amari bolovani,
sângele temniței fierbe de-o mie de ani.
Aud, aud,
cu urechea pe piatră plecată,
gârla lui răsculată.
Îi simt, îi simt
smoala aprinsă, fonta lichidă,
otravă toridă.

Şi carnea mea trosneşte deodată,
din zăvoare drăceşti,
prind mădularele să se deschidă
ca nişte uşi, ca nişte fereşti:
- Intră, sânge al temniţei, intră,
vino din funduri nepământeşti,
vino să mă cotropeşti...

Îl chem, îl chem, iar şi iar,
şi sîngele temniţei vine,
vine şi urcă în mine,
clocotitor de pojar.
Sângele temniţei urcă în mine
cu neodihnitul lui zvon,
din fier, din iad, din beton...

Şi sângele temniţei sparge belciuge,
şi urcă în mine şi muge,
şi fierbe şi geme şi plânge, -
crâncenul temniţei sânge.

Şi ard cu el, şi vuiesc, şi mă zbat,
şi urlu şi sânger, cu fluxu-i turbat, -

şi când, pe urmă, roşul torent
se trage din mine, îndărât, în
ciment,
cu sângele temniţei greu
mă trag din mine şi eu,
şi plec cu el, cu grozavu-i şuvoi,
sub ciment, înapoi...

Carte poştală

Dragă,
pe scurt, cum e ordinul, ce să-ţi scriu? Ce să-ţi spun?
Fetiţa noastră a trecut într-a patra primară?
Are ochii ca ai tăi? Tot aşa trişti? Cum e-afară?
E soare? E cer? E tutun?

Aici, stau de vorbă cu celula mea pe'ndelete,
o'ntreb de voi, o desmierd, apoi o zgârii, o muşc, o blestem.

Câteodată, umbrele voastre pâlpâie pe un perete,
şi-atunci curge aur în ea, ca'n staulul din Vitleem.

Tot aşa e noaptea şi pe la voi? Afundă ca hruba,
cu luna ca un stârv spânzurat de-o prăjină?...

De-o să mă ducă la altă puşcărie cu duba,
nu mai căutaţi nemernica mea vizuină.

Uită-mă tu, să mă uite fetiţa. Aşa e osânda,
te-astupă cu piatră, te rupe de toate...
Nu-l mai aşteptaţi pe tăticu. L-a'nghiţit ocna, flămânda.

Mai am unsprece ani şi jumătate...

Vecinul care-a murit

Încelula de-alături a murit alaltăieri unul.
Era un vieţaş ofticos.
Tusea-i sunase mai neagră de cum e ceaunul,
şi-o noapte-a vărsat sânge pe jos.

Sta zugrăvit cu văpsele sărace - sfânt pe şindrilă -
când lacătu'n zori a svâcnit.
Amar, înlemnise obrazul în crâncenă silă.
Gardianul aşa l-a găsit.

Au venit alţi doi paznici, trăgând mohorîţi din ţigară,
şi'ntr'o pătură ruptă l-au pus.
Mâna-i curgea ca o zdreanţă din uniforma-i murdară,
şi ei l-au luat şi l-au dus.

Galbeni, de după zăbrele pândeau, tăcuţi, osândiţii
cum leşul afară e scos.

Pe gardieni şi pe mort ploua vânăt, după tradiţii,
vânăt, trăgănat şi cleios...

În celula de-alături a murit alaltăieri unul.
L-au luat şi l-au dus de la noi...
Dar, noaptea, când ploşniţa suge şi luna e ca tutunul,
ocnaşul mort a venit înapoi.

Mi-a venit la vizetă cu paşii de frunze: - Hai, frate.
Am sărit de pe scândura mea.
Obrazul şi ochii-i luceau de fericiri dilatate,
şi putreda-i gură zâmbea.

- Hai, frate, mi-a spus, şi-un freamăt parcă-l bătea într-o dungă.
M-aşteaptă afar'un landou.
Deasupra temniţei m-am plimbat cât e noaptea de lungă,
şi plec cu landoul din nou.

Nu, nu m'au ros niciodată oftica, foamea, păduchii,
în stele am grajd de aur curat.
Landoul meu are ocale de-azur pe roate, pe muchii,
noaptea'n celulă mi l-am lucrat.

Vecine, văzduhul ne cheamă vibrând din vechi violoncele.
Vezi Calea Laptelui, sus, peste noi?
E drumul ocnaşilor: uite, i-am întâlnit printre stele
din lanţuri sunând, în convoi.

Vino cu mine. Din rogojină fă-ţi verde trăsură.
Sunt paturi albe sus, şi sunt pâini.
Ne-aşteaptă'n luceafăr Iisus, cu lapte cald şi prescură
şi-un pahar plin cu lacrimi, în mâini.

Început de primăvară

Ieşim îmbrânciţi la corvoadă afară,
dar brânciurile, azi, sunt mai moi.
În aer suspină ceva ce te'nfioară,
parc'ar foşni un seraf peste noi.

Băltoacele se fac mai albastre, mai pure,
şi pietrele goale palpită.
Adie miresme de vis, de pădure,
şi de femeie iubită.

Sudalmele-acum nu mai par aşa crunte,
şi gardienii ne'njură,
cu-o rază de soare pe frunte,
c'un zâmbet pe gură.

Tragem mai leneş căruţa prea plină
şi'n simple sfinţenii de vite,
rumegăm ca şi ele lumină
de-ameţim de zări bănuite.

O clipă proptiţi pe-o lopată, pe-o rangă,
stăm muţi cu privirea'nainte.
O clipă inima noastră pare o creangă,
legănând aduceri aminte.

Şi iar sub povară urnim cu tristeţe;
şi nu ştim ce'n drum ne doboară,
osânda pe tâmple, sudoarea pe feţe,
sau, doar, o prea grea primăvară.

Şi ghiontul ne'ndeamnă, sudalma ne'mbie.
Şi cum ne tot frângem în mari opintiri,
pe umerii noştri soarele scrie
cruci de lumină subţiri.

Şi unu iar cade şi iar se înhamă,
şi'n crâncena trudă făr' de răgaz,
subţire şi moale ca o sfântă năframă
vântul ne şterge chinul pe-obraz.

Nesomn

Sub mine e o plită urzicătoare.
Nesomnul atârnă'n tavan, de cârlige.
Păianjene, -mi sfârâi pe-obraz ca o vâlvoare,
ploşniţă, muşcătura ta frige.

Fierbe neastâmpărul, vâlvoi, fără diguri,
fără zăgazuri, cu toată năvala...
Fire-aţi ale dracului, friguri,
şi voi, ceasuri groase ca smoala.

Veghea mă arde cu jordii, mă taie,
mă ronţăie până'n ciolane.
Celula năpusteşte pe mine ciocane,
răngi, fierăstraie.

Ha, gândurile mele ridică spinări
ţepoase, sculate, cum au mistreţii, -
le-aud cum se freacă de toţi pereţii...
Deasupra mea, jindul ascute frigări.

Iată şi pofta duşmancă,
mi-arată şolduri, sparge viori...
Din sânii pernii-aş muşca până'n zori,
şi din pătura neagră ca o ţigancă.

Ah, prinde-mi inima, domnule prim-gardian,
pune-mi-o'n lanţuri, vrea să evadeze,
a fugit printre paznici, a sărit metereze,
bag'o în carceră grea, de catran...

Fii atent, gardian, ia măsuri foarte severe,
nu vezi? prin vizetă mă biciuie'ntruna
aceeaşi privelişte, - o ştiu de cinci ere:
plopul şi luna, iar plopul, iar luna.

Mă, plopule, lumânarea ta, pari o ţigară,
aşa arzi subţire, drept, fără văpăi.
Şi curul domnişoarei luni, ce-obraznic iese'n afară!
Cum l-aş învineţi în bătăi!

Vorbitor

M'au scos din celulă'ntr'o duminică, tată...
Oftând veniseşi la vorbitor.
Temniţa strâmbă juca în jurul meu, beată,
şi-n piept ningea cu fulgi de cocor.

Nu m'ai strâns la piept, tată, nu mi-ai dat mâna
(acest lucru e strict interzis).
Dar s'a făcut o tăcere moale ca lâna,
peste noi cădea cerul ucis.

Şoapta ţi-a fremătat doar atât: - Măi băiete...
Între noi, gardianul sever,
lacrimi înalte, ani groşi, şi, ca un perete,
osânda cu sârma de fier.

Cum mă priveai! Îţi sta numai pulbere'n faţă
din odrasla cu zâmbet puţin.
Un chip ticălos fumega, din neguri, din ceaţă
şi din putregaiuri de chin...

Dincolo, erai tu: mâna ta veştedă, tată,
ce-mi desena urşi de gheaţă pe geam.
Obrazu-ţi sfânt, luminându-mi pe foi, altădată,
sub lampă, când "teme" scriam...

Un semn mi-ai făcut, poate a fost mângâiere,
în aer s'a rupt - creangă de lut.
Eu ţi-am cules umbra mâinii, ca o părere,
şi'n vis m'am plecat s'o sărut.

Tăceam amândoi. Dar, sub tăceri încleştate
sângerau şi zvâcneau întrebări.
Le vedeam palpitând ca nişte vrăbii împuşcate,
cu piepturi umflate de zări.

Întrebau ochii: - Băiete, ce cruntă ursită
spoi cu fiere obrazul tău?
Răspundea fruntea: - Bătrânule, ocna-i cumplită,
sălbatec sunt, crâncen şi rău...

Sfios, printre noi umblau aduceri aminte
în vârfuri de paşi, ca pe-un preş.

Îmi venea să le pipăi năluca fierbinte,
cu mari scuturări de cireş.

Tâmpla căzuse adânc în tăcerea sonoră
plină de vorbe fără de glas...
Apoi gardianul: - S-a sfârşit sfertul de oră!
M'am ridicat de la iconostas.

Pumnii mi s'au umflat de ţigări de la tine,
tată, ai spus ceva ca un fum,
şi Veşnicia cu tunet surpat de ruine,
m-a prins sub molozu-i postum...

Gardianul m'a'mpins iar în celula haină,
prin febre să te văd cum plecai,
ducând acasă, de mână, pe străzi, prin lumină,
un băietan cu ochii de rai...

Cântec din mlaştină

Chiţorane, chiţorane,
noi, din smârcul ăsta crunt,
ştim că viaţa uragan e
şi că îngeri nu mai sunt.
Ştim, lungit pe trei fotolii,
doarme Dumnezeu, săracul,
într-un rai mâncat de molii
ce s-o da de-a berbeleacul.

Chiţorane, basmul cade
şi cad rodiile'n hău,
parcă dinţii tăi le-ar roade,
rumeguş de fierăstrău...
Stăm privind din putregaie
peste noi scaeţii sterpi,
pe când visul se jupoaie
ca o piele de pe şerpi...

Măi, şi, totuşi, să viseze
îi stă bine cărnii biete,

făcând tumbe pe trapeze
şi pe şubrede comete.
Din adânc de chin besmetic,
din celule, din morminte,
tot le-am smulge câte-un petic
zilelor cu trup fierbinte.

Tot le-am cere-o muşcătură,
viaţă, guşterilor tăi,
tot te-am săruta pe gură,
târfă plină de văpăi...
Tu, în găuri şi'n dezastre
ne-ai dat brânciuri, şi'n băltoace.
Noi, din gemetele noastre,
imnuri crâncene ţi-am face.

Ah, cum te-am trozni în braţe,
de la şolduri la călcâi...
Dar tu joci pentru paiaţe,
pui azurul pe momâi.
Stele-arunci ca mingi de tenis
unora ce nu le prind,
burtă-verzi, proptiţi în penis,
trec pe crinii tăi, dormind.

Întunerec

Se umflă ca marea neguri saline,
mângâi pe coapse goluri rotunde.
Strig, - strigătul Mă caută numai pe Mine,
pipăi, - numai tristul Meu sânge răspunde.

În jurul Meu, lumea aşteaptă să fie.
Sunt Marele singur, stăpân absolut pe Nimic.
Pentru Mine Vecia dansează, în gol, din buric,
şi mă pofteşte la neagra ei feciorie.

Tot aşa singur în tăceri fără toarte,
o fi fost şi Dumnezeu în genuni;
nici trăznete'n jur, nici furtuni,
nici măcar Moarte.

Trebuie, poate, să suflu duh împrejur,
prin Mine'nceputul cel mare să'nceapă...
Întind braţul drept în golul cel pur:
Facă-se cer! Facă-se apă!

-Viaţă, arată-te! Moarte, înhaţ-o!
Mişunaţi, voi, gângănii, surpaţi-vă, stele!...
Tăcerea sălbatecă numai c'un braţ o
culc, îmblânzită, la tălpile Mele.

Sub Mine aud cum se rupe
himenul candoarei supreme...
La semnul Meu, celula apare din Vreme,
şi viaţa ei ca un stup e.

Tavanul se freacă la ochi, şoarecii rod,
pereţii scâncesc, purecii sar până'n lună,
şi Eu Mă plimb peste ei, prin genună,
pe aerianul Meu pod.

Duh sfânt al celulei care palpită,
o cresc ca pe-un cosmos unic...
Numai pe tine, Tristeţe cumplită,
n-am vrut să te scot din Nimic.

Şi, totuşi, eşti: creşti în Mine adâncă,
îţi simt şi'n carne burghiul rămas,
- ca un cancer năpraznic, care-Mi mănâncă
trupul de Dumnezeu, ceas de ceas.

Cântec de nuntă

Vâră-mi junghiul tău, tristeţe,
creşte-mi, jale, ca o bubă...
Patru gardieni în dubă
m'au tot dus pe căi răzleţe.

M'au tot dus la neagra nuntă,
să mă'ngroape, să m'ascundă,
unde-i negura mai cruntă,
unde-i ocna mai afundă.

Şi tu, Temniţă-mireasă,
m'aşteptai cu masă mare:
numai lacrimi în pahare,
iar în bliduri fiere deasă.

Temniţă, mireasă slută,
spulbera-ţi-ar vântul praful,
c'ai pus moartea cu taraful
să ne zică din lăută.

Sună-ţi, diblă, bărzăunul,
a oftare, a jelanii...
Stă în capul mesei unul:
lacătul proptit cu anii.

Ah, Boleşniţa, lălâia,
cu vin roşu vrea să'nchine!
Foamea, Oftica şi Râia
şed la masă lângă mine...

Fă, mireaso, fă, spurcato,
ploşniţele ţi-s nuntaşii;
sârba nunţii mi-ai jucat-o
cu tâlharii, cu vieţaşii...

Şi-n celulă'ntins-ai lesne
pat de nuntă şi'ndrăgire,
doisprezece ani în bezne
să-mi sugi carnea mea de mire.

Doisprezece ani, subt şale
putregaiul să-ţi frământ,
şi duhoarea gurii tale
să ţi-o port în piept mormânt...

Cântă-mi, Moarte, din lăută,
zi-mi cântarea cea mai cruntă,
pentru cea mai neagră nuntă,
cu mireasa cea mai slută!...

Program zilnic

La 6, sună'n ***poarta'ntâia***
trezirea pentru vizuine.
Ies hoții galbeni ca lămâia,
să-și spele fața prin latrine.

Îi văd, grămezi, în soare lânced,
plecați pe străchini împuțite,
cum hăpăiesc din terciul rânced
ca niște fiare hămesite.

Și eu iau terciul, printre dreve,
și'n ochi îmi ard aceleași lame...
Lihnirea asta din ce ev e?
De câte mii de ani mi-e foame?

Pe ceafă-mi stă proptit bârlogul.
Lung, scârțâi din ciolane goale,
și doar Urâtul, șontorogul,
îmi dă, în cârji, mereu târcoale.

Tavanul pururi îl măsor,
el mi-este cerul, orizontul...
Sânger de poftă de mahorcă,
trecutu-mi face semn cu ghiontul.

La prânz, m'arunc peste fasole
ca vulturii pe-un stîrv ce coace...
Sus, dintr'un maldăr de corole
mă vede Duhul Sfânt, şi tace.

Afară, zornăie vieţaşii,
se plimbă'n lanţ şi'n disciplină,
şi cum prin fier îşi mută paşii
le sună inima-a rugină...

Tu, carcero, şi tu, osândo,
pe trup îmi creşteţi ca feriga.
La 5, mi-azvârlă mămăliga,
şi iar turbez, înfulecând-o.

Şi iar rup carnea de pe mine,
să-mi pipăi viaţa pân'la oase...

Apoi, după program, la 6,
la rând, ***numărătoarea*** vine.

Mă schimbă'n cifră gardienii,
să iasă ***număru*** 'n registru.
Iar ţipă lacătul sinistru
şi iar mă ronţăie vedenii...

Cu beznele mă'nec şi spinii
în mari torente nesătule.
Alături, dorm, oftând, vecinii,
şi'n somnul lor din vechi celule

miroase-a fân cosit şi-a cimbru,
apare'n zâmbet Prea-Curata,
sau ard un phalos - corn de zimbru -
şi-un viol mai roşu ca muşcata.

Lanţuri

Vă privesc prinse zdravăn de glezne cu nituri,
fac un pas, vă aud zornăind fierăria.
Crâncen mă simt priponit de granituri,
aşa m-a legat de ea veşnicia.

Mă culc, mă ridic, sun din carne, din oase,
pâinea mea sună, apa mea sună, somnul meu sună.
Parcă întreg sunt făcut din fier şi furtună,
pe nicovală şi subt baroase...

Ca lupii mă rupeţi, ca iadul mă frigeţi,
în ţipătul vostru Satana mă strigă...
În rărunchi, în plămâni, cătuşa mi-o'nfigeţi,
până şi'n inimă am o verigă...

Lanţuri, vă pipăi cu ură zangătul groaznic,
m'ascund, mă îngrop, nu scap de teribilul sunet...
Şi totuşi, v-am mai purtat, altădată, fierul năprasnic,
sunetul vostru în trup mi-a rămas ca un tunet.

Lanţuri, lanţuri, îmi amintesc de voi foarte bine:
departe, departe, în plumbul topit al amiezii,
tot voi m'aţi legat de grozave ardezii,
vulturi de foc să rupă aşchii din mine...

Haine roșii

Haine de temniță, roșii, cu vine ca smoala pe ele...
Mi s'au făcut carne pe oase, mi s'au făcut piele.
Din teaca lor vie nu pot să mă smulg și să fug,
fiece mușchi are-un lacăt, fiece os un belciug...

Haine de temniță, haine de flacări și de noroi,
parcă vin din măceluri și din mocirle cu voi.
Mă văd în băltoace: sunt ca un diavol căzut de departe,
din alte tărâmuri, din lună, din vreo cometă, din Marte.

Vărgat ca jivina din jungle virgine,
m'arunc peste mine, sălbatec, în salturi feline.
Cu mlădiere vicleană de ierburi și trestii,
am pânde și lunecări și târâșuri de bestii...

Dar, după o noapte de plâns, de nesomn și de febre,
cum stau și privesc dungile voastre'nroșite și negre,
pricep: v'am stropit cu sângele meu din artere
și cu șiroaie smolite de lacrimi și fiere...

Fecior de hoață

În pavilionul de femei, peste noapte,
scrâșnind a născut una din hoațe.
Luna și-a scos țâțele pline cu lapte
și-a vrut să ia pruncul în brațe.

S'au repezit toate hoațele celelalte,
să'nfășure plodu'ntr'o veche broboadă...
Șoareci, prin colțuri, se sfătuiau ce să roadă,
afar' mergeau stele pe picioroange înalte.

Păingi coborau pe sfori să vadă lehuza,
greu duhnea după ușă hârdăul.
Noaptea, la gratii, își desprindea dintr'un nasture bluza,
hoațele cântau în urări: - Fă, să-ți trăiască flăcăul!...

Iar tu zâmbeai, făcutule din chiparoase,
fraged născutule în pușcărie...

Pe rând, te strângeau la piept muieri ticăloase,
să-ţi pipăie zăpada trandafirie...

Şi tu zâmbeai, în odaia rău duhnitoare,
prunc al osândei, odraslă de hoaţă...
Zâmbetul ăsta-l vei lua cu tine în viaţă,
sau vei târî doar oftatul ca un lanţ de picioare?

Mâine, fecior de târfă ţi-or spune unii,
alţii şi-or aminti c'ai fost născut după gratii.
Trântit pe pământ de viscolul galben al lunii,
tu nu-ţi vei cunoaşte numele tatii.

Poate şi tu vei hoţi ca maică-ta, mâine,
cuţitul tău va izbi, într-o noapte cu glugă.
Poate pentru inele, sau doar pentru-o pâine,
temniţa lacomă o să te sugă...

Sau, poate, vei fi ca un cireş la rusalii,
tânăr şi plin de rumene fructe.
Vei pescui din oceanele tale coralii,
şi-ai vrea să treci peste veac pe mari viaducte.

Şi, poate, vei vrea peste tot să te'mparţi, să te dărui,
să legi chiar şi rănile stelelor în alte ţinuturi.
Lumina o vei lua de piept ca s'o scuturi,
auru-i greu să cadă în pumnii oricărui...

Şi-atuncea vor spune la fel: - Iată fiul de hoaţă!
Ţi-or pune ca maică-ti fierul roşu pe frunte,
şi'n lanţuri şi'n brânci te-or aduce temniţei crunte,
să te faci bestie, ură şi ceaţă...

Şi-acolo sus, în văzduh...

Şi-acolo sus, în văzduh, de bună seamă,
temniţe sunt şi ocne destule,
şi după uşi de granit şi aramă
zac, ferecate, celule...

În spaţii se-aud, uneori, plânsete'ncete,
noaptea, apar sus, pe boltă, dreve de foc,
şi ochi osândiţi se ivesc la vizete,
lacrimi să verse şi nenoroc.

Alteori, zangăt de lanţuri stă să coboare
din slăvi, peste frunţile noastre.
Chei se'nvârtesc în lacăte-albastre
şi scârţîie-aeriene zăvoare.

Sunt temniţe sus, ne fac semn, ne dau de veste...
Eu stau şi culeg depărtatul lor zvon,

şi parcă zăresc după gratii celeste
surâsu-ţi, Cervantes, şi tifla-ţi, Villon.

Sunteţi acolo, verilor, fraţilor,
în carcere strâmte, de nestemate...
Salut, smintiţilor splendizi, salut deşuchiaţilor,
Ave, nălucilor întemniţate!

Încă şi-acolo, pentru păcatul cel mare,
jupânul Secol vă bate cu pietre?
Şi-acolo vor să te suie în spînzurătoare,
Vere François, ilustru cumetre?

Sau, stând sub zăvoare, sublime pramatii,
Villon şi Cervantes, dragi derbedei,
puneţi celulele'n strung şi, prin gratii,
aruncaţi Europei scântei?

Poate în temniţă, sus, faceţi aur sintetic,
- alchimistul Cervantes, pungaşul Villon -
v-o fi învăţat meşteşugul tot un eretic:
Maistorul Vis, iscusitul Patron...

Sunt temniţe sus şi sunt carcere'nchise.
De-acolo, din nori, haimanale divine,
daţi lumii cu tifle, fabricaţi paradise,
sau, fraţi de păcat, lăcrimaţi peste mine.

Da, noaptea târziu, plângeţi şi voi la zăbrele.
Atunci, din celula-mi lumească scot palmele-afară,
lacrima voastră de flăcări să-mi cadă în ele
şi să se facă inel, ori brăţară...

Libertate

Veacuri, lungit, ţeapăn pe spate,
rumeg vedenia ta, Libertate.
Sălbatec, îţi ling flacăra, aurul,
ca sarea în bulgăre, taurul...

Zănatec ţi-e, Libertate, strigoiul,
când joacă pe spinii mei tontoroiul.
E-un joc îndrăcit de căluşari şi de iele,
pe dumicatele mele,
pe somnul meu de vitriol,
pe arşiţa cu care mă scol.

M'acopăr cu pătura, cu rogojina...
Îmi arzi întunericul, îmi frigi lumina.

Când stai în mine, amară şi groasă,
ca drojdia de cafea în ceaşcă rămasă,
când mi te pipăi, prin febrele mele,
subţire în glezne, dulce la piele.

Ah, cu ce foame fecundă-aş pătrunde
între coapsele tale rotunde...
Cum ţi-aş intra în amiezele-ţi vaste,
ca un cuţit între coaste!

Ân visteria ta zăvorâtă
vreau să răzbat, cu dinamită.
Hămesit după tine, de zile, de ani,
te-aş sparge ca pe-o casă de bani.
Cu gură de lup, cu şperacle, cu chei, cu unelte,
te-aş jefui de fulgere zvelte!

Cumplit te mai vor, Libertate,
poftele mele-aţâţate!...
Din talerul tău plin cu smaragde fierbinţi,
aş îmbuca, mârâind printre dinţi
ca o lupoaică turbată
sfâşiind un hoit de mânzată...

Şi, totuşi, ce teamă zbârlită şi stranie
de tine mă prinde, sfântă pierzanie!
Mi-e teamă de toate exploziile tale,
mi-e frică de grindina bucuriilor goale.
Mi-e frică de puhoaiele lor revărsate,
de trăznetele tale, o, Libertate!...

Atât de crunt te râvnesc, că mi-e groază
să nu mă strivească enorma-ţi amiază.
Mi-e frică de teribilu-ţi soare
să nu mă omoare,
să nu mă îngroape de viu, sub mormane
spăimântătoarele lui uragane...

Strâng pleoapele... Liber, afară,
cu nările'n vânt ca o fiară.
Liber, ca o sălbăticiune,
în păduri, în oraşe, în uriaşa-ţi minune,
liber, sub lavele tale toride...
Libertate, văzduhul tău m'ar ucide!

Nu, n'am să pot îndura, Libertate,
năpraznica ta voluptate.
Domnilor paznici, opriţi-mă-aici,
în celula mea cu urzici,
în somnul meu cu vitriol,
în mlaştina mea, în nămol.
Trageţi zăvorul puternic, încuiaţi lacătul bine...
Libertate, mi-e frică de tine.

Toamna în temniță

Toamnei, în temniță, nu-i vedem lămpile-aprinse.
Adulmecăm doar mirosul ei bun ca aburul ciorbii,
şi-o pipăim pe'ntunerec, ca orbii,
printre zăbrele, cu mâinile'ntinse...

Toamna, în temniță, n-o vedem niciodată.
Dar noaptea-auzim cum tuşesc celule, alături,
şi-o simțim lunecând ca o cățea mare, roşcată,
momită să lingă sângele cald, vomitat de sub pături.

Ziua, poate ni-i dor de parcuri fastuoase
cu steaguri de purpură şi steme regale...
Seara, - ascultăm şiruind burnițe negre în oase,
şi-om muri fericiți într'un pat alb prin spitale.

Toamna, în temniță, n-o vedem niciodată,
o pipăim ca infirmii, o mirosim ca dulăii...

O, de-ar intra printre gratii, o frunză incendiată,
i-am duce la buze pâlpâirea văpăii,

apoi am pune-o în piept şi-am scoate inima afară,
şi inima veche ploii i-am da-o, s'o ia şi s'o joace
prin mahalale uitate şi pe maidane sărace,
unde, desculți, anii noştri în bile jucau, odinioară...

Când voi muri

Când voi muri în temniţa asta spurcată,
strivit de strigoii celulei şi de milenii,
or singur punându-mi o sfoară de beregată,
în moartea mea nu vor fi duioşii, nici sfinţenii.

Nici un heruv nu-mi va fi lunecat peste faţă,
morţii să-i dea împăcare, surâs şi blândeţe.
Îngerii mei au fost osândiţi la ocnă pe viaţă,
sau spînzuraţi, ca hoţii, prin pieţe.

Obrazul în scârbă mi-o fi împietrit şi'n dezgusturi
trupu'ntreg o să-mi stea răşchirat ca o ghiară.
Din inimă s'o ridica o mireasmă amară
de floare de soc, de cucută, de brusturi.

Şi ura, în ochi, mi-o'mpleti şfichiuiri de negre curele,
obrazul lumii să-l fulgere ca o biciuşcă.
Dinţii rânjiţi părea-vor că rup şi că muşcă
din toate năpastele mele.

Şi mâinile parc-or sta gata de trânta cea mare,
cu pumnii grei să izbească'ntr'un piept de furtună,
sau viaţa s'o prindă de gât şi s'o pună
în faţa mea, în genunchi, să-mi ceară iertare.

Vânăt de silă şi ură, leşu-mi sălbatec
nu va fi luminat de raiuri boltite...
Cei ce-or intra în celulă, vor merge ca pe jăratec
pe urletul meu, ca pe cuie, ca pe cuţite.

Şi-am să las în celulă o baltă de lacrimi sărată,
şi vor aduce căldări, smârcul amar să mi-l strângă.
Zadarnic s'o umple cu plâns găleată după găleată,
din ciment vor musti lacrimi noi şi pereţii mereu au să plângă.

Şi-un scuipat, cât mai gros, repezit cu putere'n tavan,
am să las, să'mpietrească pe veacuri ca stalactita.
Prin el, vreau să-mi ţintui de-a pururi ursita,
sus, pe un cer decăzut şi duşman...

Sărac sunt, Doamne...

Sărac sunt, Doamne, sărac...
Sărac în celulă, sărac întru toate.
Sărac sunt, Doamne, sărac,
şi bucuriile Tale-s bogate.

Să mă apropii de ele nu pot, nu mă lasă.
Lihnit sunt şi foamea mă taie:
vreau sâmburii ce-Ţi cad de la masă,
vreau tot ce arunci la gunoaie.

Din toate minunile Tale
nu văd o zdreanţă, nu pipăi nimic.
Pentru-osânditul calic
ai numai ziduri în pieile goale...

Departe, departe, 'ntr'o ţară-azurată
cu soarele ca o fântână,
Doamne, era un zugrav altădată,
bătrân în bojdeuca-i bătrână.

Sărac era, Doamne, şi'n ruga-i neghioabă
cu jind Îţi cerea şi cu frică,
un sturz sau o mierlă să-i dai în cocioabă,
să-i cînte'n tristeţea-i calică.

Ofta după zboruri, tânjea să le-asculte,
să le dezmierde viersul suav...
De-atâta vechi dor şi oftaturi prea multe,
Pasăre-l porecleau pe zugrav.[1]

Şi nu izbutea calicul să-şi cumpere
un piţigoi, cel puţin, un sticlete...
Dar, Doamne, văpsele i-ai dat să-şi astâmpere
dorul, cu ele, pe un perete.

Şi-a prins să-şi văpsească bordeiul în grabă.
Zburau şi foşneau cintezoi cântăreţi,
grauri de aur ieşeau din pereţi,
aripi şi cer se vărsau în cocioabă...

De ce nu-s şi eu ca zugravul sărac?
De ce nu-mi dai, Doamne, şi mie, văpsele,

în celula săracă să-mi fac
chipuri şi umbre şi rândunele?

O jimblă-aş picta, ca o fată mezină,
aş pune zări de jur împrejur,
şi lâng'o cinzeacă de tescovină
aş da o bidinea de azur.

Poate aş şti, ca zugravul[1] povestei,
aur şi cer din pereţi să deschid.
Poate, din ani, aş scoate chipul nevestei
şi l-aş pune să plângă pe zid.

Şi-aş scrie, pe var, şi osândele mele,
să geamă, să ardă, veac după veac.
Din sânge şi fiere mi-aş face văpsele...

Sărac sunt, Doamne, sărac.

1 Paolo Ucello, pictor italian din Florenţa Renaşterii.

Frig

Curge, curge, din nesecate cişmele,
Frigul, Frigul, teribilul Frig.
Printre zăbrele dârdâie ziua de ţipirig,
drevele clănţănesc din măsele.

Chelăie lacătul, afară la uşă,
Ca o spinare de bivol stă pătura sură.
Inima mi-a fumegat, o vreme, pe gură,
şi s-a stins în cenuşă.

Mi-e frig, mi-e frig, - vreau să urlu, să zbier,
cu ţipăt metalic de fierăstraie.
Ţipătu'nţepeneşte în ger,
ca o momâie de paie.

S-a zgribulit patul, celula e de hârtie,
ghetele-au tremur şi mârâit de potăi...
Mi-e frig. M-aş vrea opărit cu leşie,
aş mesteca tăciuni, aş bea vâlvâtăi.

Peste tot, în ciolane, în vine,
frigul temniţei asmute zăvozi.
Zdrenţe de piele se deslipesc de pe mine,
ca nişte hălci de moloz.

Ah, cum mă deşiră grozavele haite,
reci, lucii, colţoase!...
Carnea ar vrea să se vaite,
dar se desface, felii, de pe oase.

Degetele mi se rup cu pocnete seci,
aşchii de stalactită. Peste picioare,
mi-au trecut camioane, tractoare,
şi gleznele mi-au căzut, undeva, într-un beci.

Mi-e frig, mi-e frig, MI-E FRIG, MI-E FRIG!
Aş scrie pe ziduri crunt testament:
- Grijania mă-sii de Frig!...
Sângele scheaună: mi-e frig, mi-e frig,
apoi se scurge jos, în ciment...

Foamea, jindul, poftele nu mă mai dor,
mi s'au făcut ţurţuri sub piele.
Până şi lupii urilor mele
au degerat în zănoagele lor...

Spital penitenciar

(Reportaj liric)

"Salonul" este vânăt, şi vineţi condamnaţii...

Pedeapsa-i scrisă mare pe foi de-observaţii
şi caligrafiată, alăturea stă boala.
5 ani, 8 ani sau 10, se'nşiră'n toată sala,
"munci silnice" îşi varsă plămânii'n scuipătoare,
o "temniţă grea" coace zemoase plăgi murdare,
un preventiv scânceşte, vieţaşii îl înjură.
Furiş, mahorca-i scoasă de sub salteaua sură
şi fumul se îngroaşă cu tusea deopotrivă,
în duh de năduşeală, de iod şi de salivă.

Strâmbi, când se'ntorc în paturi, bolnavilor le pare
că tot aud un zangăt de lanţuri la picioare;
când urcă termometrul, în geamăt de vedenii,
văd, parcă, îmbrâncindu-i în dubă, gardienii...

Sst! domnii medici intră în sălile de-alături,
chiştocurile, supte sălbatec, fug sub pături,
surd mormăind se pleacă severele halate,
peste puroaie scurse şi cărnuri îngălate;
bolnavii-şi sug obrazul, gem lung şi fiecare
în vorbe stinse spune că-l doare rău şi moare,
şi toţi tuşesc ori scuipă, cu spaime de jivine,
"don doftor" să nu creadă că s'au făcut mai bine.

Solemn, "vizita" trece în secţii mai departe,
ţigările pitite ies din saltele sparte,
şi scofâlciţi de foame, hoţii lihniţi aşteaptă
să li se'mpartă pâinea cleioasă şi necoaptă...

II

Seara, vin gardienii, scriind în condici grave
"ieşiţii" şi "prezenţii" osândelor bolnave,
şi pun la uşă drugi, năpraznice zăvoare.

Saloanele cu febre par nişte cuşti cu fiare.

Atunci apar din mâneci vechi cărţi de joc jegoase,
Plămânii trag plugare şi glume ticăloase,

bolnavii ies din paturi, tiptil, ca din bârloage,
se strâng şi râd în grupuri diforme şi oloage,
beţi de-amintiri scârnave şi şoapte'ntărâtate
despre bătăi, sau despre muieri încălecate...

Unii'ncleştează pumnii şi stau aşa, scrâşnind,
alţii fac socoteala pe degete, cu jind,
cât mai e oare până duminică, să vină
la vorbitor nevasta, cu ceapă şi slănină...

Barbutul zvârle zaruri şi'njurături pe jos, -
şi când îşi stinge becul obrazul ofticos,
târziu, câte-o nălucă tot bâjbâie, pe vine,
să fure pâine-ascunsă sub pernele vecine,
sub pături, hoţii tineri se masturbează'n friguri,
şi visul - râu de flăcări - se varsă peste diguri...

Fetid şi putred, somnul miroase-a pansamente,
dar pernele vibrează, prin aripi transparente,
şi, unul după altul, nemernicele paturi
fug pe fereastr-afară, în lacrimi şi oftaturi,
şi'n noapte zboară-acasă, la ţânci şi la neveste,
plutind pe sub arcada miresmelor celeste.

Colind

Hai şi noi, hoţilor, hai, spărgătorilor,
în ceata colindătorilor.
Hai, nemâncaţilor, prin temniţa mare,
sunaţi din lanţuri urare.

Hai cu colindul, cu pluguşorul...
Să geamă buhaiul ca dorul,
jalea trosnească din bice de foc,
grâul stelelor s'aducă noroc.

Din sângele osândelor, hai, ticăloşilor,
- în zori, la cântatul cocoşilor -
sorcovă neagră să ne croim,
lumea cu lacrimi s'o sorcovim...

Hai şi noi cu sorcova,
pe sub cer, pe undeva.
Doamne, pe la uşa Ta.

Sorcova, neagra,
cu Râia şi cu Pelagra,
cu Lingoarea
ţiitoarea,
cu Foamea-mireasa
şi păduchioasa,
cu Lanţul-boierul
care-şi sună fierul,
cu Zăvorul
domnişorul,
şi cu Lacătul-turbatul,
mânca-l-ar bubatul...

Cu astea te sorcovim,
pe la noi prin ţintirim,
îţi cântăm sub rai, haini,
uscaţi şi vâlvoi de spini,
arşi de jale şi năpastă
ca nucii trăzniţi în ţeastă,
stătuţi şi golani
de-o mie de ani...

Câte cuie pe casă,
atâtea nopţi am plâns cu pucioasă.
Câţi gândaci pe sub odăi,
de-atâtea ori am gemut vâlvătăi.

Dar'ar Noul An, la noapte
să ningă fasole şi lapte,
să cadă din Rai
tutun şi mălai
cât pe boltă stele,
în pozunare lovele,
câte ploşniţe grase
ţoale şi garoase...

Din celule, ca din racle,
Doamne, Îţi cerem şperacle,
cleşti şi scule, să troznească
ocna ca o iască,
să-i pleznească fiarele,
să crape zăvoarele,
lacătul să sară,
să iasă hoţii afară...

Temniţa toată, rămână
cu oftica, într'o rână,
cu păingii şi chiţcanii,
înghiţi-o-ar anii!...

Hai şi noi cu sorcova,
pe sub cer, pe undeva,
Doamne, pe la uşa Ta.

Pentru vorbele spurcate,
colind şi păcate, -
Doamne, Împărate,
cum eşti Tu, pe-un tron de sloi,
cam zăltat şi cam ciocoi,
nu Te supăra pe noi!

Cântec de ură

Tu, Doamne, ce împreuni în holde
prescura şi cu bălegarul,
când ziua caldă ca un şold e
şi e lumina ca paharul,

Tu, Milostivul; şi Tu, Bunul,
ce'n coropişniţi pui veninul
şi'ngraşi cu suc de crini tăunul,
răsfeţi urzica şi'nalţi spinul,

Tu, care ciobăneşti cereşte,
libărcile din duşumele,
Părinte-Sfânt, blagosloveşte,
zâmbind, şi holda urii mele.

Din cruntele seminţe pline,
ale durerii ne'mpăcate
şi din gunoaiele din mine,
ea creşte'naltă şi se zbate.

În smârcul ocnei împuţite
şi'n rănile-mi mereu fertile,
ea'nfige rădăcini cumplite
cu guşi grozave de reptile...

Celula gâlgâie, în noapte,
de seva plânsului ce'ngraşă
hainele tulpini răscoapte
cu pârgă neagră şi vrăjmaşă.

Aud, ţinându-mi răsuflarea,
cum prind, mugind, să se ridice
Amarul, Jalea, Disperarea,
în lungi, însângerate spice.

E-un clocot surd şi-o grea foşnire
de lanuri aspre şi barbare.
Dă-i suferinţei unduire,
dă-i, Doamne, urii mele, soare!

Vreau o recoltă'nveninată,
suflată'n lacrimi şi'n aramă...

Nu mă'nvăţa să iert vreodată,
şi rodul urii fă-l să geamă.

Să-i ardă mâna, cu pucioasă,
cui spicul crâncen mi l'o frânge...
Din orice pai catran să iasă,
din orice bob să curgă sânge...

281

Numărul celulei mele.
Numărul hainei vărgate.
Numărul cheii turbate
intrând în lacăt, scrâşnind din măsele,
ronţăind ciolanele mele
şi oasele Veciei uscate.

Numărul cu care mă strigă
la terciul cu mămăligă,
la dus hârdăul afară...

Numărul meu de fiară.

Numărul care arde mereu
pe cuşca mea milenară.
Numărul plânsului meu,
numărul sângelui meu.

Îl simt bătut în piept cu ciocane,
îl simt înfipt în piroane...
adânc, adânc, pân'n inima-adâncă,
şi încă, şi încă
mai adânc, mai departe,
până în moarte.

Două sute optzeci şi unu...
Numărul ca un blestem,
cu el înfulec tutunul,
cu el hăpăi ciorba, cu el dorm ghem,
cu el scuip flăcări şi gem,
cu el fierb în lavă.

Îl văd zugrăvit enorm, cu otravă,
pe somnul meu, până'n stele...

Numărul zodiei mele.

Două sute optzeci şi unu.
Până'n celulă, la mine,
alte două sute optzeci,
de lanţuri, de cuşti, de jivine,

zăngăne, hăpăie, urlă ca mine, -
alte două sute optzeci,
de bestii, cu ghiare haine,
zgârie pietrele reci,
gâtuie viaţa, ca mine,
rup hălci din aduceri aminte,
muşcă, prin somn, o ţâţă fierbinte,
se izbesc de pereţi ca nişte lilieci,
sau doar putrezesc înainte,
ca nişte morminte,
alţi două sute optzeci...

Două sute optzeci şi unu.
Numărul cu care mă târâi
prin sângele cuştei, şi latru, şi mârâi...
Două sute optzeci şi unu.
Numărul cu care râd ca nebunu',
scriu coapse şi sexe pe zid,
şi'n fiece clipă ucid...

Scrisoarea tatii

Fiule, fiule, lungă e calea...
Ca'n basm pân' la tine sunt mări şi ţări,
trenuri, păduri, jandarmi şi ocări,
şi stele ce nu ne ştiu jalea.

Dorul de tine mi-e aşa, ca o furcă
proptită cu dinţii în beregată.
Din fundul Aiudului, ochii tăi urcă
pe cer, ca doi luceferi de piatră.

Mănânc: eşti în lingura mea. Fac un pas:
şchioapeţi alături în fiare.
Aprind o văpaie la iconostas:
cad lacrimile tale din lumânare.

Prin somn, vine lanţul tău, blestematul,
Cu mari zornăieli să mă scoale.
- Lanţule, lanţule, lasă-mi băiatul,
ferecă-mi mie gleznele goale.

Cum să-ţi strămut în carnea mea chinul?
Cum să-ţi beau, fiule, osânda toată?
Plecat peste neagra-i fântână sărată,
seca-i-aş, goli-i-aş veninul...

Uneori, noaptea, maică-ta vine,
cu paşi de iarbă din ţintirim:
- Ia-ţi plânsul, bătrânule, şi haide cu mine,
temniţa'n lacrimi adânci s'o topim...

Curgere

Pe sub timpul de cremene seacă,
curg ca o gârlă împuţită şi rea.
Sălcii bătrâne s'apleacă,
- nopţile - pe curgerea mea.

Mă sfâşii în stâncile lunilor,
ca vântul de munţii cumpliţi.
Năpârcilor, zilelor, anilor, căpcăunilor,
mă sugeţi, mă beţi, mă goliţi...

Nu-mi mai umblă prin inimă nimeni,
în somn nici un pas nu mai ninge.
Rar, în zeama neagră de chimen,
lacrima mea se-aprinde, se stinge.

Ah, hoitul meu iară şi iară
se face moloz pe podele...
Mereu fluviul temniţei mi-l ia şi mi-l cară
departe, în iad sau în stele.

Curge gunoiul meu, curge'ntruna...
Vin scâncete lungi din basme, din ieri.
Hoţii, la gratii, poftind muieri,
încalecă luna.

Halucinaţii

Seara,
când vântul se'ntoarce acasă,
ca un cocon, ca un boier,
în trăsura lui somnoroasă,
l'aştept după drevele mele de fier,
şi-acolo sus, lângă cer,
îl despoi de giubeaua lui de mătasă.

Cheia trosneşte în broasca amară,
mă subţiez printre gratii, afară.
Hoţii vin în cer după mine,
cu mâinile pe carabine.
Atunci mă reped să-l omor
pe Jupânul luceafăr, pe-acest domnişor
cu juvaere păgâne:
- Dă-mi colierul, Jupâne,
brăţările dă-mi, şi agatele,
şi inelele tale, spurcatele...
Punga ta grea de rubine,

zvârle-o, s'o am pentru mine,
şi-aruncă aur la toţi
ceilalţi treizeci de hoţi...

Şi noaptea,
când arde văzduhul sălbatec,
tâlhărescul meu şuier adună
toate celulele cu somn de jăratec.
- Hai, spărgători, împreună,
hai, derbedei, hai, golani:
porţile raiului bătute-s cu bani,
şi dac'om intra pe ferestre în lună,
în beciul ei de mărgean,
ne-om îmbăta cu trăscău şi alean.

Iar dincolo, în funduri de somn şi de veac,
hoţilor, ne-aşteaptă'n iatac
ne-aşteaptă-o muiere, pe fiecare,
cu pântec de miere şi de uitare,
şi cu sărutul adânc, ca un lac.

In memoriam

Pe deţinutul sinucis ieri dimineaţă
toţi îl răsfaţă.
Toţi i-ar da o ţigare,
Don-Prim nu-l mai înjură în treacăt,
şi nu mai trebuie lacăt,
nici lanţ de picioare.

O soră sau cumnată
l-a îmbrăcat în cămaşă curată;
şi însuşi Septembrie-i pune
pe piept calda lui moliciune,
ca şi cum ar picura o fântână
de borangic şi de lână.

Acum are tâmple cereşti,
pline de-o mare dulceaţă,
parcă nu pleacă din viaţă,
parcă intră'n poveşti...

Azi, porţile temniţei larg s'au deschis
pentru deţinutul sinucis:
începând de la orele zece
e liber să plece.
E liber? Paznicii se'ncruntară:
Putem să-l lăsăm pe poartă afară?
Cum, nimeni nu se mai teme
că osânda şi-a sfârşit prea devreme?

Vieţaşilor nu le vine să creadă,
toţi se reped la gratii să vadă
cum gardienii din poartă
nu-l îmbrâncesc şi nu-l ceartă,
ci se descoperă mut
că trece un deţinut...

Temniţa auie: Pleacă, pleacă...

Isuse, Tu ai trimis
cotiuga asta săracă
să ia pe cel sinucis?
Ai loc şi pentru noi, condamnaţii?
Pentru noi, ticăloşii, scuipaţii,

gunoaiele, lepădăturile,
se mai îndură Scripturile?
În basmul unde-Ţi lunecă paşii
e voie şi pentru noi, puşcăriaşii?

Deschizi rare uşile stelelor Tale
la pramatii, la haimanale?
Sau şi acolo, la Tine,
sunt lanţuri, gardieni şi suspine?
Poate şi-acolo, pentru furi şi mişei,
ai gratii, lacăte, chei,
şi poate, şi-acolo'n celule albastre,
câte-un nemernic din turmele noastre
supără iarăşi pe bunul Tată
şi, în osânda lui blestemată,
se sinucide încă o dată...

Cântec de hoț

"Fă-mi, Doamne, fereastra uşă,
lanţurile nuieluşă..."
Bocet de temniță

Prinde, Doamne, vremea'n palmă
şi n'o mai lăsa să doarmă,
dă-o'n brânci de-a berbeleacul
că-mi sunt nopţile cât veacul,
zilele duşmanele
sunt cât bărăganele,
clipele hainele
sunt ca mărăcinele...

Fă-mi, Doamne, fereastra uşă,
cătuşele nuieluşă,
drevele sfori de mătase
şi cheile chiparoase.
Lanţurile arde-le
ca flacăra joardele;
gratiile când le-ating,
fă-le aţe de păing;

cheile, neunsele,
să zboare ca frunzele.

Temniţa face-o-ai, face,
cât un ou, cât o găoace;
nici de-a lungul, nici de-a latul,
să nu'ncapă'n ea oftatul.
Poarta mare cu zăvoare
fă-o drum, fă-o cărare,
lacătele de ocale:
bulgări de zăpadă moale,
să vină din cer o ploaie
lacătele să le'nmoaie;
să răsară soarele
să'ndoaie zăvoarele;
lacrimile-amarele
să topească fiarele,
şi jalea ca meliţa
să melițe temnița.

Foamete

Foametea zgâlţâie temniţa
ca un crivăţ de mare turbare.
Vieţaşii cad din picioare,
sunt numai jind, numai gură,
foame şi ură.

Ciuciţi, pe brânci, într'o rână,
ar mesteca mărăcini şi ţărână.
Ochii se'mplântă'n uşa duşmană
ca nişte cuţite'ntr'o rană:
poate tot va să vie
fiertura cu duh de leşie.

Din zori la amiază,
fiara lihnită stă trează,
şi când, fumegând, nemernica zeamă
cu abur de mlaştină-i cheamă,
blidele tremură-n mâini
şi toată haita de câini

îmbrâncindu-se, gata să cadă,
se-aruncă, gemând, peste pradă...

Orice suspin, orice vorbă
e mămăligă şi ciorbă;
ciosvârte de pâine ies de pe buze
şi crapă în aer ca nişte obuze.
Peste zoaie, peste gunoaie,
strigoii strâmbi se'ncovoaie:
pentru o umbră de praz,
ghiara se repede'n grumaz;
pentru un putregai de cotor,
pumnul face omor...

În supa turbată,
holbată veşnic în beregată,
pofte crâncene coc...
Ca un trăznet de foc,
pântecariţa rupe din şale
despică, suge, jumoale.
Măcel par latrinele şi zahanale.
În duhori ticăloase, pe vine,
gându'nfulecă hartane haine,

sfârtecă, 'nghite, sfâşie
hălci nălucite de carne vie...

Noaptea'n celule de fier, tâlhăreşte,
Foamea scrâşneşte, pândeşte,
pe carabină, la drumul mare,
şi cere Mâncare!

Zilnic, sub pietrele reci,
pe masa de tablă din beci,
alt stârv, ca un vultur năprasnic,
se pregăteşte de-un straniu praznic:
cu pliscul, cu ghiara, stă parcă s'apuce,
taine şi bezne să'mbuce.

Aşa, încleştat şi fugit de osândă,
hoitul din pivniţă rânjeşte la pândă,
sălbatec, cu dinţii, cu mâinile bete,
muşcă din moarte cu sete...

Cimitir de deţinuţi

Alături de temniţă, pe-o rână, pe-o coastă,
cimitirul nostru adastă.
Tace. Aşteaptă sicrie sărace
cu număr de smoală scris pe capace.

Cimitir fără iarbă - doar humă -
ocolit ca o molimă neagră de ciumă.
Morminte fără poveste,
unde nu'ngenunchează neveste,
unde mame nu plâng,
unde nu cad lacrimi de ţânc...

Crucile, strâmbe şi şchioape,
vrură să fugă, să scape,
dar numai o clipă rebele -
parc'ar fi fost somate de sentinele:
au stat pe loc. S'au supus.
Au ridicat mâinile'n sus.

Uite, gardienii le-au pus în fiare
pentru încercare de evadare...

Cât îi ziua de lungă,
vântul le numără'n dungă:
Cinci...zece...treizeci...toate la fel,
toţi deţinuţii prezenţi la apel,
toţi aliniaţi pe-un singur tăpşan,
ca la inspecţia domnului prim-gardian.

Cât îi seară şi umbră,
frunzele toamnei tot umblă,
tremură'n cerc, cad pe morminte,
scrise cu sânge fierbinte,
ca nişte flori roşii, amare:
matricole de'ncarcerare.

Cât îi noapte înaltă,
cimitirul cu taine tresaltă.
Cât îi lună pe coame,
crucilor parcă li-e foame:
din gropi, din nămol, osândiţii,
uscaţii, flămânzii, lihniţii,

cu braţele'ntinse spre lună
îi cer pâinea caldă şi bună.
Cât bat stelele'n osânde,
crucile-s haite flămânde...

Şi gropile-şi spun între ele în şoapte:
- Hei, mâine ori poimâine noapte,
poate-o scrâşni sub noroi
şi 632,
sau 807.

Molima

Dintr'un păduche, dintr'un grăunte,
ne-a crescut pân'la piept, pân'la frunte,
şi-acum spumegă, muge şi tună,
ca o vâltoare nebună...

Prinşi în şuvoiul molimei sure,
supţi ca de-un lacom nămol,
luptăm cu'ndârjire să nu ne fure
vâlvoiul fluviu de vitriol.

Ieri noapte, as'noapte
torentu-a cărat dintre noi trupuri coapte,
răscoapte, răsfierte în smoală,
în venin şi în boală.

Torentul încă mai cară
pe unii până diseară:
pe mine, pe tine, pe el...
Măcel fără sânge şi fără oţel.

Spaima ne-a umflat coastele,
ne-a dilatat piepturile,
ne-a lungit braţele,
ne-a ascuţit unghiile,
a pus în noi aprigă vlagă,
şi noi, slăbănogii, uscaţii,
ne-agăţăm cu-o ghiară de spaţii,
cu alta, de-o umbră beteagă...

Mâinile noastre se prind
de gratii, de uşi, de pereţi,
de răgăliile putredei vieţi,
de-un fir de păianjen stingher,
de-o stea ce tremură'n cer...

Ne-am vrea prin găuri, afund, ca sobolii
să nu ne ajungă puhoaiele bolii.
Ne-am vrea ca ploşniţele pitite'n zid,
să nu ne smulgă înecul torid.

Privim încleştaţi în pândă grozavă
cum gâlgâie năprasnica lavă,
plină de hoituri albastre,
prin faţa celulelor noastre.

Crunt paznic cu paşii'n pâslari,
străbătând coridoare...
moartea-şi târăşte picioarele
pe săli, pe subt spaimele mari.
Din strachini, din vânăta zeamă,
morţii se strâmbă şi cheamă.
O lingură sorbim, de cenuşă,
şi molima râcâie-afară, la uşă.

Muşcăm din coaja uscată,
şi hoituri ne-apucă de beregată.
O duşcă sălcie de apă,
şi leşurile au răsfiert în ulcior, ca'ntr'o groapă...

Tutunul miroase
a cadavre cleioase.
Palmele noastre duhnesc
a stârv omenesc.

Din perne, din pături, din paie,
urcă un duhnet ca o vâlvătaie
şi temniţa pute, prin ziduri bătrâne,
a morţii de ieri şi-a morţii de mâine...

Şi, când zgâlţâiţi de vedenii, cădem
în somn ca'ntr'o mlaştină grea de blestem,
din duşumele începe să crească,
întâi cât o boabă de linte,
apoi cât o fiară drăcească
monstru de fontă fierbinte,
roşu, sălbatec, aprins, suind pe perete'nainte
crâncen, teribil duşman,
trecând prin tavan,
ne'ncăpând nicăieri
- nici în văzduh, nici în iad, nici în cer -
fără leac, fără timp, fără loc,
uriaşul Păduche de foc...

Plimbare în cerc

Din moartea noastră'nchisă în milenii
ne scot în curtea hâdă gardienii.
Cu ochii goi şi stinşi de suferinţă
ne învârtim într'o circumferinţă.

Călcăm absenţi, - mecanice cadenţe -
făcând maneju-acestei penitenţe,
reglementar, sub cerul ca o zdreanţă
păşim toţi, unul după altul la distanţă.

Cu mâini de mort, cu feţe de mumie,
strigoi în uniformă pământie,
în geometria cercului tăcerii,
tăcem, cum ne ordonă temnicerii.

Ce veşted pare'n ziua incoloră
văzduhul jumătăţilor de oră,
ce sec e basmul lumii şi ce slut e
când paşii dau ocol în trei minute.

Cum universu'ntreg încape'n bliduri,
în micul nostru cosmos dintre ziduri
şi cum măsura vremii n'o mai bate
decât în rostul pâinii'nfulecate...

Azi nu ne pasă dacă mai tresaltă
destinul nostru searbăd ca o baltă,
cum nu ne pasă dacă-i luni sau miercuri,
domesticiţi geometricelor cercuri.

Ieri, ne sugeau aducerile-aminte;
azi nu ne pasă de ce-a fost 'nainte...
Cu ochii grei şi supţi de suferinţă,
ne'mpleticim într'o circumferinţă.

Penitenciar

Ciorba pute-a mormânt. Uneori, un chip de madonă
pluteşte în zeama din blid.
Gardienii bombănesc, înjură, ordonă
creşte umbra Domnului "Prim" proiectată pe zid.

Speriaţi de tăceri, trec sfioşi condamnaţii,
ochii aleargă pe jos după mucuri fumate
şi după-o coajă uscată de libertate.
Paşii lor nu se aud, calcă prin spaţii.

Lin traversează nemărginirea,
şchioapătă'ncet, urmăriţi de gardianul sever
parcă de glezne trag amintirea,
sau, poate, eternitatea de fier...

La 5, mămăliga. La 6, ca'ntotdeauna,
închiderea. Lacătul. După zăbrele,
hoţii sparg case de bani, sus, în stele,
pumnii toţi asasinează luna...

Târziu, tâmpla unuia - numai jind, numai dor -
stă de vorbă cu Dumnezeu, sus, la gratii...
În visul osândiţilor e joi, şi e vorbitor,
şi vin cu ţigări nevestele şi-odraslele tatii...

Balade

Balada ucenicului cu ochi albaștri

Aplecat peste argilă,
suduind cu foc,
biet olar fără noroc
o frămîntă-n silă.

Blidele cu cerbi şi ciute,
cu lăstuni şi flori,
nu mai rîd, ca alteori,
prin unghere mute.

Nici vioaiele ulcioare,
zvelte-n braţ şi-n gît,
nu-l mai bucură, oricît
le-a stropit cu soare.

- Oale triste şi posace
răsfăţate ieri,

tot ce-am scos din mîngîieri
țăndări azi aș face.

În zadar v-am scris pe fețe
răsărituri dulci, -
nu vă vrea nici tîrg, nici bîlci,
trista tinerețe...

Mă tot duc cu hîrburi goale,
vin tot mai calic,
parc-aș duce-n Carul-Mic,
sus, prin lună, oale.

Supte-s pleoapele nevestii,
plozii supți și ei.
Bate jalea prin bordei,
ca un vînt prin trestii...

Așa spune, și, de-o parte,
oalele tresar
și, ca el, și ele par
necăjite foarte.

- Dragile tătuchii fete,
alt olar străin
ni s-a pripășit vecin,
cu scorniri șirete.

Rătăcit de nu știu unde,
spîn, limbut și șchiop,
ne bea soarele din plop,
zările rotunde.

Nu atît din lut cuminte
iscă frumuseți,
cît momește tîrgoveți
fermecînd cuvinte.

Are șoapte moi ca lîna,
miere din știubei,
grai cu salbe și cercei,
vorba, ca fîntîna.

Tîrgu-ntreg îi rîde-n cale
meșterului spîn...

Numai eu cu voi rămîn,
cîrd pestriţ de oale.

Zice şi, oftînd, se pleacă.
Mîngîie-o ulcea,
cîte-o oală, ici, colea,
cîte-un blid împacă.

Sau le ia de jos, în parte,
pe genunchi niţel,
că-s şi ele, ca şi el,
necăjite foarte.

*

Pe la ceasul serii,
cînd, gătiţi curat,
vişinii şi merii
ies la porţi în sat,

pe sub legănare
albă de salcîm,

un drumeţ răsare
de pe alt tărîm.

Tînăr, ca minunea
crengii pe zăplaz,
'nalt, ca rugăciunea
papurii pe iaz.

Ochii, prinşi cu plasa
dintr-un fund de cer,
cînd sînt ca mătasa,
cînd de giuvaer.

Vine fără grabă,
doar cu zarea-n sac;
bate la cocioabă
de olar sărac.

- Să nu-mi dai simbrie,
meştere, nimic,
prispa ta să-mi fie
pat de ucenic.

Iar de-ţi sorbi fiertura
lîngă muc de seu,
cu mireasmă gura
mi-oi clăti şi eu.

- Mergi, măi, linge-stele,
biet încalţă-zări,
să frămînţi ulcele
altor depărtări.

Cruce fă-ţi şi du-te,
ucenic pribeag,
dintre hîrburi slute
şi noroc beteag.

Nici un blid cu bozii
n-am la cină-acum.
Străvezii mi-s plozii
şi muierea fum...

Ochii, prinşi cu plasa
dintr-un fund de cer,

cînd sunt ca mătasa,
cînd de giuvaer.

- Ba aici mi-e locul,
meştere amar.
Ţi-a fugit norocul
la un alt olar.

Iarăşi o să vină,
de-om trudi în doi
oale de lumină
şi ulcele noi.

Ochii lui, obrazul
mai senin i-l fac,
că topesc necazul
de olar sărac.

- Scoate-ţi, ucenice,
cuşmă şi opinci.
Patru guri calice
vom spori la cinci.

Tinda, pat să-ţi fie,
luna, strai de in,
stelele, simbrie,
soarele, tain...

Rîde ucenicul.
Ochii-adînci şi buni
parcă-s borangicul
serii cu lăstuni.

Şi-atît cer închide
fundul lor de lac,
că surîd şi blide
şi olar sărac.

*

De sub mîna ce-l supune,
tînăr şi zburdînd,
lutul prinde chip plăpînd,
dulce goliciune.

Şi cum iese din plămadă
trupul fără strai,
parcă gîngureşte grai,
parcă vrea să vadă.

Sus, pe cîntecul tulpinii,
roata joacă şi
născoceşte gingăşii,
rotunjimi şi linii.

Printre noi făpturi de oale,
răsărind, zvîcnesc
ba un umăr fecioresc,
ba o coapsă moale.

Ba, pe-un fraged şold subţire,
toarta de ulcior
galeş cade şi uşor,
ca un braţ de mire.

Colo, ca un sîn de fată,
pîlpîie-o ulcea:

Un obraz de blid spre ea
cu sfială cată.

Dincolo, o lună plină
a căzut din cer
sau o strachină-n ungher
picură lumină?

Harnic ucenic se pleacă
smălţuind mereu.
În spărturi de curcubeu
huma o îmbracă.

Dacă mîinile-o răsfaţă
şi-o dezmiardă lung,
ochii lui parc-o străpung,
vrînd să-i deie viaţă.

Ies familii de argilă
de sub truda lui:
oale mari şi mici cu pui,
blide cu prăsilă.

Freamătă de ele, cîntă
tindă şi cerdac.
Cîntă şi olar sărac
şi bojdeucă sfîntă.

- Mi-ai făcut aici, băiete,
cîntec din bordei,
zîmbet, fiece crîmpei,
fiece scaiete.

Tu dai duhul tău ţărînii,
inimă îi dai;
porţi şi-n ochi un colţ de rai
şi-n minunea mînii.

Tot nu vrei să-mi spui de unde
vii şi cine eşti?
Ucenic cu ochi cereşti,
taina ta ce-ascunde?

El zîmbeşte şi frămîntă
sau, pe lutul scris,

smălţuieşte cerbi de vis
şi cocioaba cîntă.

- Mi-ai sfinţit şi prag, şi oale,
ucenic senin.
Prour, la fereşti mi-anin
zîmbetele tale.

Soare-s genele muierii,
tîrgul larg şi bun,
iar tu rîzi, cum rîde-n prun
creanga primăverii.

Tot nu vrei să-mi spui de unde
vii şi cine eşti?
Ucenic cu ochi cereşti,
taina ta ce-ascunde?

El surîde şi frămîntă...
Oalele cu pui
gînguresc în jurul lui,
şi bordeiul cîntă.

*

Cine-mi lunecă pieziş,
la uluci, iscoadă?
Cine-şi face din frunziş
pîndă şi broboadă?

Cine din salcîmi în duzi
şerpuie subţire,
că nici boare nu-l auzi,
nici nu-l simţi foşnire?

Spîn limbut sub crengi în pîrg
umbra şi-o desprinde,
ros de ciudă că, la tîrg,
oale nu mai vinde.

Pe furiş, cu pasul rar
şi cu umblet moale,
dă colibei de olar
tîlhăreşti tîrcoale.

Și pe prispă de bordei
oare ce-mi zărește?
Oale scrise cu scîntei
rîd copilărește.

Blide noi la soare-și scot
rumena lor față,
adunînd văzduhul tot
într-un ciob de viață.

Și-n mijlocul lor, din plin
frămîntînd plămada,
tînăr ucenic senin,
alb cum e zăpada.

Ochii par din cer culeși,
taine fără nume;
zîmbetul, ca un cireș,
i-a-nflorit în lume.

Licăre sub mîna lui
lutul cînd l-atinge.

Fulger care e și nu-i
fruntea i-o încinge.

Și tot trupul, scufundat
trudei ce-l îndoaie,
parcă scapără ciudat,
cînd și cînd, prin straie.

Verzi sînt buzele de spîn,
limba și mai verde;
cu năpîrci în gînd păgîn
printre crengi se pierde.

Iar în zori, cînd orice stea
fuge sus în slavă,
spînul șchiop cu limbă rea
duce-n tîrg otravă.

- Strîmbi am fost, smintiți am fost,
crunt păcat ne-apasă:
dracul are adăpost
la olar în casă.

Ucenicul nepătruns
ce, rîzînd, ne-nşală,
fumegă miros ascuns
de pucioasă goală.

L-am pîndit printre uluci,
l-am văzut cum scoate,
din dogori şi din năluci,
oale blestemate.

Ce stîrneşte din vîlvori
mîna fumegîndă
cară tîrgului în zori,
spurcăciuni să vîndă...

Vorbele de spîn semeţ
zumzăie ca stupii,
prind spinare de mistreţ,
se zbîrlesc ca lupii.

- Nu-i sfjelnic ucenic
cel răsfiert în smoală;

iadul joacă din buric,
pus în orice oală.

Ţipă-n blide goliciuni
vii de paparude,
ard şi zbîrnîie tăuni
în ulcele crude.

Fie blid, fie ulcior,
pîngărind, ne-ntină
pîinea sfîntului cuptor,
sfîntul vin, la cină.

Toate parcă-s în răspăr,
numai iadu-n toi e.
S-a legat cu dracul văr
tîrgul, fără voie...

Vorbele - zăvozi de fier -
scapă din belciuge.
De la vameş la dulgher,
geme tîrgul, muge.

Vuietul, sculat întreg,
pleacă de la vetre.
Mîinile păduri culeg,
cară munţi de pietre.

Fierb în poartă de olar
gloatele năuce.
Ochi senini în prag răsar,
raiul lor străluce.

Creşte negrul vălmăşag,
urlă tîrgoveţii.
Bunul ucenic din prag
luminează vieţii.

Ţăndări oalele se fac,
blidele fărîme;
zări şi tindă şi cerdac
stau să se dărîme.

Pietre vin în joc turbat,
grindină nebună,

peste tînăr trup se-abat,
peste blide tună.

Tună pietre, fierb furtuni,
se-ntărîtă gloate.
Mai albaştri, ochii buni
luminează toate.

Sîngeră, sub izbituri,
oalele schiloade.
În genunchi, peste spărturi,
umbra albă cade.

Geme cîte-un hîrb mai mic,
plouă bolovanii.
Ochi senini de ucenic
luminează stranii.

Mor ulcioare de pămînt,
zuruie ulcelele.
Ucenic cu trupul frînt
arde peste ele.

Și cum stă-n genunchi, pe prag,
cioburilor pază,
cîte răni de hîrb beteag
toate scînteiază...

Bolovanii vin duium,
tîrgul crește-n poartă.
Ochii mari surîd și-acum,
ochii limpezi iartă.

Alte țăndări se-nroșesc,
iar din luturi sparte
frunți, obraji și ochi zîmbesc,
luminînd prin moarte.

*

Melcii stelelor scot coarne,
forfotind prin foi.
Cărăbuși de aur, goi,
cad prin crini cu goarne.

Vraiștea de sus e toată
freamăt, zumzet, zvon;
la ferești fără oblon
tainele se-arată.

Ca o pară-n cer se coace
veacul necules.
Ies minunile, cum ies
puii din găoace.

Noaptea-i grea de must, și luna
dă și ea în copt.
N-a dormit de nopți vreo opt
meșterul, nici una.

Somnu-abia acum prăvale
în adînci fîntîni
tîmpla ce-a căzut pe mîni,
omul beat de jale.

Frînt, pe scaun, lîngă roată,
noaptea-l suge-n gol.

Plînsul tot îi dă ocol,
luna, cîteodată.

Pe tulpină, roata moartă
n-a mai pus zvîcniri
rotunjimilor subţiri
de ulcior cu toartă.

N-a mai pus nici şold molatic,
nici grumaz sfios
luţului zvîrlit pe jos,
crîncen şi sălbatic.

Blide surde, oale ciunge,
hîrburi şchioape zac
moarte-ntr-un ungher sărac,
unde stea n-ajunge.

Şi, deodată, zidul pleacă,
lunecînd-napoi.
Cu mireasmă de trifoi
luna toate-îneacă.

Dau năvală-n casă nucii,
teii buzna dau.
Unde-a fost perete, stau
'nalte trepte lucii.

Şi pe trepte lin coboară
şovăielnic pas:
ucenic cu chipul tras
intră în cămară.

Parcă luna îl aduce,
razele l-aduc...
Vin grădinile buluc
cu tămîie dulce.

Fruntea-i picură broboane
roşii de măceş,
ochii par din cer culeşi,
faţa, din icoane.

Uneori, roşesc o pată
stropii pe podea, -

dar el rîde, cum rîdea
lumii, altădată.

Razele vorbesc în şoaptă,
cu polen pe guri.
În ungherul cu spărturi
foşnet se deşteaptă.

Cioburi pline de sfială
ies din morţi adînci:
în genunchi, în cîrji, pe brînci,
orice hîrb se scoală.

Oale ciunge, blide surde,
ţăndări fel şi fel
merg de-a buşilea spre el,
gata iar să zburde.

Din surîsul lui adie
duh de busuioc;
toate stau, cînd stă în loc,
merge, toate-nvie.

Singur meşterul suspină,
dus în vis, afund.
Pînă-n noaptea lui pătrund
ochii de lumină.

Mîini subţiri se lasă bune
peste somnul greu;
ochii mari surîd mereu,
glasul dulce spune:

- Meştere cu lungi suspine,
ce-ndoieli te storc?
Vezi, din alte lumi mă-ntorc
ucenic la tine.

Vin aşa cum mă ţii minte,
ca în ceasul cînd
pietrele loveau, pe rînd,
trupul meu fierbinte.

Coasta mea şi-acum dogoare,
dar zîmbesc şi cînt.

M-am întors ca să-ți frămînt
alte noi ulcioare.

Nu fi trist că sînger încă.
Noaptea am să-ngrop
în argilă cîte-un strop
și-n tăcere-adîncă.

Ziua, tîrgul mă ucide,
se răscoală-ntreg,
dacă vede că mă-ncheg
în pămînt de blide.

El nu-mi iartă orice feric
din surîs ceresc.
E mai bine să-mblînzesc
lutul pe-ntuneric...

Bunul ucenic cuvîntă.
Ia, domol, de jos,
lut zbîrlit și somnoros
și-ndelung frămîntă.

Cînd cu mîna îl înfrînge,
cînd pe roată, sus...
Rar, în negrul trup supus
cade-un strop de sînge.

Tac străfundurile lumii,
un cuvînt nu zic.
Numai blîndul ucenic
dă cutremur humii.

Plămădește noaptea-ntreagă
oale, blide, căni...
Picurii ne'nchisei răni
zîmbete se-ncheagă.

Și cocioaba iar se-ncarcă
cu făpturi zglobii,
ca albaștrii ochi de vii,
de senine, parcă.

Chiar și meșterul ce doarme
rîde-n somn stingher,

în bordeiul plin de cer
şi gingaşe larme.

Zorii fîlfîie prin casă...
Mîini subţiri tresar
şi pe frunte de olar
ca un mir se lasă:

- Scoală, meştere, şi ia-le.
Arde-le-n cuptor,
mergi şi fecioria lor
du-o lumii tale.

Lasă tîrgul tău să creadă
singur că le faci.
Lumii, dacă vrei s-o-mpaci,
dă-i mormînt să vadă.

Să nu-i spui că vin pe lună,
nici ce-ascund în lut.
Las-o, pe mormîntul mut,
mărăcini să-mi pună...

Nopţi la rînd ţi-oi fi de-acuma
tainic ucenic...
Paşii par de borangic,
faţa lui, ca spuma.

Înc-odată, prin odaie,
ochii zări trimet.
Paşii urcă-ncet, încet,
trepte de văpaie.

Peste oale, căni şi blide
scări de foc se-nchid.
Unde trepte-au fost, stă zid,
iarăşi vechiul zid e...

Zorii zboară şi se joacă
gureşi porumbei.
Apoi meşter şi bordei
în mărgean se-mbracă.

Şi, deodată, fiecare
oală de pămînt,
lăcrimînd de duhul sfînt,
sîngeră de soare.

Balada codrului fără haiduc

Ca de dincolo de lume,
vine plin de colb,
fața dîrză, mîna-n șold,
armăsaru-n spume.

Fruntea-i crește mai înaltă,
pletele în vînt.
Stînci, păduri, furtuni îi sînt
mume, laolaltă.

Ard amurguri sub sprîncene
și, pe chip semeț,
sărutări de băltăreț
și de nopți codrene.

În călcîie cînd își strînge
murgul năzdrăvan,

pare-arhanghel pămîntean
sau vr'un cneaz de sînge.

Flinta tot și-ndreaptă țeava
să privească-n sus:
ochi de uliu nesupus
care-nfruntă slava.

Ipingea bogată poartă,
cioareci și tuzlugi...
Arnăuți și străji și slugi
înlemnesc în poartă.

De cînd sînt, nu mai văzură
porțile domnești,
izbucnită din povești,
astfel de făptură.

Arătarea din baladă
sare jos din șea:
- Unde-i Vodă Caragea?
Iancu vrea să-l vadă.

Toţi bulbucă ochi de broaşte,
turcii cresc în fes:
- Cine eşti, boier ales?
Cine te cunoaşte?

- De la Vodă la Agie,
grecii toţi mă ştiu.
De la Olt şi pîn-la Jiu
codru-ntreg mă ştie.

Parcă trăznetul despică
porţi şi arnăuţi.
Cît îs la picior de iuţi
şi ce-nalţi în chică!

Faraonii şi buzaţii
schiaună prin curţi.
Lungi în mîini, la fapte scurţi,
gîfîie gealaţii.

Se-mbrîncesc în poticnire
turcii cu şalvari.

Cetele de palicari
chiţăie subţire.

- Iancu! freamătă cerdacul.
Prinşi de tremurici,
pehlivani şi măscărici
vin de-a berbeleacul.

- Iancu! Scări, odăi, iatacuri
zumzăie la fel.
Singur Iancu, numai el,
calcă-adînc pe veacuri.

Parcă vine din jugaştri,
dintr-un pisc străbun
unde ouăle îşi pun
vulturii şi aştrii.

Intră-n curte şi le face
semn să tacă toţi:
- Nu sînt căpitan de hoţi,
cîrtiţe buimace.

Broaşte-n fuste, slugi fricoase,
n-am venit să prad,
nici să vă trimet în iad
putredele oase.

Hai, lingăi surpaţi din şale,
duceţi-mă sus.
Vorbe bune am de spus,
azi, Măriei-Sale...

Cine să-i răsară-n faţă
asprului boier
care-şi reazimă de cer
umăr şi sîneaţă?

Cin' să-l ducă să-l prosterne
la Măria-Sa,
cînd şi Vodă, pe sofa,
dîrdîie-ntre perne?

Prind din coate să se-ndemne
şi-l privesc mereu.

Ba e Făt-Frumos, ba zmeu,
ba e Strîmbă-Lemne...

- Cuvioase cioclovine
cu sfieli de sfinţi,
luaţi-vă-ndrăzneala-n dinţi
şi nădragii-n vine.

Nimeni nu-i să se desfacă
din cinstitul stol,
să-i dau flintă şi pistol
şi hanger şi teacă?

Din pridvor atunci l-îmbie
un moşneag senin,
scris de-un meşter bizantin
pe-o icoană vie.

- Adu-ţi la Vlădica-ncoace
sculele de drac
şi pe Vodă-am să-l împac,
dacă vii cu pace.

Iancu-şi scutură pe-o treaptă
armele de fier:
- Iacă lege de hanger,
iacă flintă dreaptă.

Am venit să vă dau seamă,
n-am venit să cer...
Alb, ca vişinu-n Prier,
Sfîntu-n prag îl cheamă.

Mire-se arnăuţime,
slugi şi logofeţi.
Sfîntu-oftează din nămeţi
şi din limpezime.

- Vino cu Vlădica, suie,
pocăit haiduc...
Între perne şi ciubuc,
Vodă e şi nu e.

Namila cu ochi de soare
intră. Calcă drept.

Domnu-i numai nod în piept,
perne şi sudoare.

Cînd mai face-un pas, doar unul,
toţi boierii sloi.
Domnul, între perne moi,
galben ca tutunul.

Cînd haiducul, din călcâie,
creşte pînă-n pod,
pare Iancu voievod,
Vodă, o momîie.

Doar Vlădica blînd surîde,
Domnului dînd ghies
ca să-şi dreagă grai nedres,
spart pe buze hîde.

- Tu eşti, Iancule, Jiene,
tu, haiduc hain?
- Eu, Măria-Ta, şi vin
din păduri oltene.

Dar nu-s lotru de răscruce,
ci, pe sub gorun,
am pîndit ca să-mi răzbun
neamul pus pe cruce.

Vodă tremură şi-ngaimă:
- Ba te ştiu tîlhar,
mi-ai cîrnit un Cîrc-Serdar,
mi-ai fost jaf şi spaimă.

- De-am prădat cu mîna toată,
printre fagi şi cerbi,
fost-a pentru robi şi şerbi,
pentru biata gloată.

Dacă lama cu prăsele
a cîrnit vr'-un grec,
o făcui ca să-mi înec
jalea ţării mele.

Însă dacă azi las flintă,
codrii lungi şi laţi,

e că taica şi trei fraţi
urii Tale-s ţintă.

N-ai răzbit să-nvingi haiducul,
dar mi-i frîngi pe ei.
Lasă-i. Mie dă-mi ce vrei,
ştreangul sau butucul.

Minunaţi-vă, giubele,
şi voi, bărbi de-omăt!
Făt de crivăţ e, sau făt
zămislit de iele?

- Doamne, eşti (Vlădica spune)
os de voievozi
şi eşti slobod să slobozi
întru iertăciune.

Iartă-l, că şi-a pus de-o parte
scule şi nărav...
Vodă-ngheaţă rîs gîngav
pe-un obraz de moarte.

Scuipă printre dinţi cuvinte:
- Sîmbătă, în zori,
leşu-i ciugulit de ciori
ţi-l fac dar, Părinte...

*

Ţes păienjenii-n ungher
harfe de mătasă.
Lăcrimînd departe-n cer
cîte-o stea se lasă.

Bate-o rază şi nu prea
printr-un ochi de bîrnă.
Lacătul, la uşa grea,
cinci ocale-atîrnă.

Lanţul, cu turbări de lup,
pe sub piatra bolţii,
cînd în suflet, cînd în trup
îşi înfige colţii.

Ce glas dulce şi adînc
şoarecii îi strînge?
Dar din ziduri de ce plîng
picături de sînge?

Umbrele ce taine spun?
Cin' le ţine hangul?
Cîntă Iancu, în ajun
de-a-l răpune ştreangul.

Nu e apă în ulcior,
ca să-i stingă spuza
de urzică sau de dor
care-i arde buza.

Nu e vînt măcar un fir,
ca să bată-n dungă
şi cu fragedul lui mir
fruntea să i-o ungă.

Şi nu-i nici un pui de stea
agăţat de dreve,

să-l culeagă-n pumni, să-l bea
ca-n păduri aieve...

- Codrule fără haiduc,
sub minunea lunii,
calea ta n-o mai apuc
să-ți slujesc gorunii.

Neamule fără noroc,
pururi sub furtună,
țeava mea cu plumbi de foc
nu te mai răzbună.

Nu mi-e frică de călău,
nici de ștreang n-am teamă,
dar în piept mă frige rău
codrul ce mă cheamă.

Și mai am un vechi alean:
doi ochi mari de fată.
Lunecau într-un rădvan,
peste Olt, odată...

Erau verzi; erau adînci,
și-au pierit aiurea.
Ci-i tot port în vis, de-atunci,
ochii și pădurea.

Mîine-n zori, cînd va cădea
lațul unei funii,
vor jeli pe urma mea
ulmii și gorunii.

Însă marii ochi curați
- dimineți senine -
dincolo de cruntul laț,
am să-i duc în mine...

*

Poarta, dis-de-dimineață,
înapoi s-a tras.
S-a sculat, la rumen ceas,
gloata tîrgoveață.

Curţile domneşti sînt pline
de smerit popor.
Pildă vie tuturor
ştreangul se cuvine.

Nici cinstita boierime
nu se cade dar
să nu-l vadă pe tîlhar,
sus, la înălţime.

Vin boierii, cîtă iarbă,
şi-şi fac loc să stea
cît mai sus cu vreo giubea,
cît mai jos cu-o barbă.

Parul, care-aşteaptă vamă,
e şi el de rang,
căci pofteşte doar în ştreang
un haiduc de seamă.

Du-te-vino, grecoteii
saltă nerăbdări.

Oaspeţi mari, pufnind pe nări,
sub turbane, beii.

Soarele pe curţi aruncă
coşuri de cireşi.
Darabane fără greş
sună la poruncă.

Vodă! Ce necaz l-afumă?
Ce omizi îl rod?
Curge-o şoaptă prin norod:
- Ciumă, Vodă-Ciumă!

Şade-n jilţu-i ca pe cuie,
ca pe ghimpi de spin.
Între perne şi venin,
Vodă e şi nu e.

Lacomi de petreceri rare,
lîngă Domn, semeţi,
Agă, străji şi logofeţi
frig în aşteptare.

Dar ce crăngi de lămîiţe
şi de meri domneşti
înfloresc pe la fereşti?
Crăngi sau jupîniţe?

Că la geamuri cînd se-adună
albe sfiiciuni,
parcă ning de sus cununi
fragede de lună.

Frăgezime, tinereţe,
cum de mai surîzi
cînd stă Iancu între gîzi
tuciurii la feţe?

Frăgezime de fecioară,
cum mai legeni crăngi,
cînd stă Iancu între spăngi,
pregătit să moară?

Şi tu, Iancule, Jiene,
moartea cum o-nfrunţi

şi-ţi baţi joc de gîzii crunţi
cu tăciuni sub gene?

Ce-ai zărit la geam, haiduce?
Ce ochi mari şi verzi?
Cît ai da să nu-i mai pierzi
şi-n păduri i-ai duce...

Parcă-s ochi de nestemată,
măi, haiduc codrean!
Lunecau într-un rădvan,
peste Olt, odată...

- Hei, nu-mi pasă, cioară slută,
faraon urît,
că-mi pui ştreangul tău de gît,
cînd eu sînt lăută.

Baragladină, nu-mi pasă
funia că-mi legi,
cînd eu sînt ciorchini întregi,
dulce tămîioasă.

Nici de corbi nu-mi pasă foarte,
ticălos ţigan,
cînd văd ochii din rădvan
că-mi zîmbesc la moarte...

Gîzii, goi ca spurcăciunea.
Iancu, falnic nuc.
- Codrule fără haiduc,
duce-ţi-aş minunea.

Sună moarte darabana,
gîzii-l smulg din loc.
- Neamule fără noroc,
duce-ţi-aş icoana.

Gloatele de ce suspină?
Ştreang, de ce tresari?
Unde-s ochii verzi şi mari,
puşi în geam lumină?

Cînd s-au smuls - smaragde sfinte -
din fereastra lor,

ca să-i ardă, în pridvor,
Domnului-nainte?

Jupîniţă, creangă albă,
ochii tăi senini
la Măria-Sa i-nchini,
cum închini o jalbă.

Buzele-ţi nu spun nimica,
numai ochii cer.
Alb, ca vişinu-n Prier,
lîngă ochi, Vlădica:

- Pune-ţi, Doamne, mila-n faptă.
Pravila din moşi,
dacă stai şi o descoşi,
tare-i înţeleaptă.

Că ea cere slobozire
din osîndă grea,
fată de boier de-l vrea
pe tîlhar de mire.

Azi, din curtea Ta se-alege
crinul prea curat,
de osîndă şi păcat
lotrul să-l dezlege...

Vodă-ngaimă: - Tu, Sultană,
în genunchi îmi stai?
Ochii plîng şi-ntregul rai
pîlpîie pe-o geană.

- Vrei de mire lotru mare?
Vrei din ştreang să-l scot?
Ochii plîng şi raiul tot
cere-n ei iertare.

Şi, deodată, gloata cade
în genunchi, tunînd:
- O, Măria-Ta, fii blînd,
iartă şi sloboade!

Geme Vodă, geme Agă,
logofeţii tac.

Se cruceşte în cerdac
boierimea-ntreagă.

Domnul dă porunci. Şi geme.
Gîzii sar-napoi.
Arnăuţi în fuste noi
bombăne blesteme.

Gloata-n vuiet se ridică.
Peste ea, domol,
scrie cruci de aur gol
mîna de Vlădică.

Numai ochii de-altădată,
ochii din rădvan,
printre beii cu turban
rîd cu zarea toată.

*

Sargii se împlîntă
codrului afund.

Surugiul cîntă,
crăngile răspund.

Iunie ușoară,
spînzură-ți alți furi...
Drum de nuntă zboară,
zboară prin păduri.

Butca sau mireasma
leagănă pe miri
sub catapeteasma
crăngilor subțiri?

Merg sfințiți de veacul
codrilor bătrîni.
Rîde-n zări conacul,
așteptînd stăpîni.

Cît îi stejărișul
de înalt în zvon,
smirnă-i tot frunzișul,
pomii toți, amvon.

Cît de lung drumeagul
pentru șargi și roți,
patrafir tot fagul,
flamuri ulii toți...

Unde duci cu tine,
mire năzdrăvan,
dimineți senine,
ochii din rădvan?

Unde duci, Jiene,
tras de telegari,
zării dunărene
ochii verzi și mari?

Uite-i cum se lasă
mai adînci, mai grei,
lumea neculeasă
s-o culegi din ei.

Uite-i cum se pleacă
- hoțule-ntre hoți -

cerul ce-i îneacă
să li-l furi, de poţi...

Surugiul mînă,
frunzele nu tac.
Taina ta ce-ngînă,
murmur de copac?

Duce butca-n fugă
mirii nunţii verzi.
Creangă ca o rugă,
mustri sau dezmierzi?

Duce butca-n goană
mirii albei nunţi.
Frunză ca o rană,
sîngeri sau te-ncrunţi?

Iancu cînd ascultă,
cînd n-ar vrea de loc
creanga tot mai multă,
frunza grea de foc.

Ca să nu le-audă,
spune şoapte el -
(stropi de geană udă
pe-un ceresc inel):

- Alba mea mireasă,
fragedul meu rai,
cupa-ar vrea pe masă
umbra ta să-i dai.

De mireasma-ţi lină
crinii toţi sînt beţi.
Trestia se-nchină,
mlădieri s-o-nveţi.

Iar şi iar îl cheamă
paltin şi gorun.
Iancului i-e teamă
parcă de ce spun.

Ca să nu-i audă,
cîntă şoapte el

(stropi de geană udă
pe-un ceresc inel):

- Toată unda apei
pasul tău l-ar vrea.
Tremurarea pleoapei
ţi-o îngîn-o stea.

Nuferii îţi fură
umerii rotunzi,
verdea iezătură -
ochii tăi afunzi...

Iar şi iar îl strigă
ulmul nimănui.
Iancului i-e frică
de chemarea lui.

Ca să nu-l audă,
plînge şoapte el
(stropi de geană udă
pe-un ceresc inel):

- Lunecai, odată,
peste Olt, în vis.
Tu erai, sau toată
floarea de cais?

Cu ce dulci omături
îngerii te-au scris?
Azi îmi arzi alături,
dar îmi pari tot vis...

Iar şi iar, oriunde,
teiul face semn.
Iancu nu răspunde
la grozav îndemn.

Ca să nu-i audă
glasul cenuşiu,
suduie cu ciudă:
- Mînă, surugiu...

Iar şi iar se zbate
fagul nepătruns.

Iancu nu se-abate
şi nu dă răspuns.

Ca să nu-l audă,
smulge-un bici acum
şi dă şfichi şi nu dă
şargilor de fum.

- Tu, mireasă, du-mă
raiului tău sfînt.
Parcă mă sugrumă
ramurile-n vînt.

Dragostea mea dragă,
smulge-mă de-aici...
Creanga iar se roagă,
Iancu iar dă bici.

Şi cum geme ramul
cu frunziş de foc,
parc-ar plînge neamul
fără de noroc.

*

Cine-a muls, cu mîini blajine,
Calea-laptelui pe cer,
că şiştarul nopţii plin e,
nevăzutule oier?

Codrul susură din foaie
ca o gură de izvor
unde îngerii îşi moaie
gingăşia gleznei lor.

Din păduri, peste viroage,
vine crîngul, cînd pe brînci,
cînd pe coate, să se roage
cu chemări tot mai adînci.

La conac, sub geam, coboară,
ca să-i freamete-n auz
ba cu şoaptă de vioară,
ba cu geamăt de cobuz.

Doarme Iancu, vrajă lungă,
legănat pe braţe moi.
Crîngul geme să-l străpungă,
braţe dulci îl trag-napoi.

Doarme Iancu, vrajă goală,
pe ispite de omăt.
Crîngul geme, el se scoală,
îl trag braţe îndărăt.

Doarme Iancu, vrajă dulce,
pe fierbinte sîn zbătut.
Crîngul geme, el se smulge,
braţe cad în aşternut.

Cuşma, bunda, ipingeaua
şi pistoalele-n şerpar...
Fuge-n grajd şi scoate şeaua,
scoate frîu şi armăsar.

- Du-mă-n lumea mea cealaltă,
murgule, că nu mai pot.

Murgul sare poarta-naltă
cu haiduc, cu dor cu tot...

Codru-l simte c-o să vină,
de la brusturi la bureţi,
din bîrlog la vizuină,
de la guşteri la mistreţi.

Taică frasin, creangă muică,
vine munte de haiduc!
Mai răsare-o nevăstuică,
mai ţîşneşte vr'un bursuc.

Îi ies carpenii-nainte,
ca haiducii cînd vor pungi.
Gata să-l binecuvînte,
ulmii în odăjdii lungi.

Măi, ce scîrţîie-n tăcere
peste codru şi muncel?
Carul-Mic cu roţi de miere
trage luna după el.

Machea, luna e sau, poate,
dintr-un puţ nepămîntean,
cumpăna tăcerii scoate
o găleată de mărgean?

Peste scorburi, peste viezuri,
stele tinere îşi coc
pădureţele lor miezuri
de tămîie şi de foc.

Pe tîrzii poteci răzleţe
murgul pune paşi cuminţi.
Iancu şuieră tristeţe,
din amare foi cu zimţi.

- Jelui-m-aş, că mi-e jale,
jelui-m-aş, dar n-am cui,
nici stătutelor pistoale
şi nici dorului cu pui.

Jelui-m-aş numai ţie,
codrule fără haiduci...

Din desişuri vechi învie
umbre, taine şi năluci:

uite-aici oprişi caleaşca
unui plod de beizadea;
i-ai smuls ifosul şi taşca
şi luceferii din ea.

Uite-aici cîrnişi Serdarul
cam limbut, cam grecotei,
risipind pe tot hotarul
potera de funigei.

Uite-aici, cu tescovină
te-ai clătit, să nu te spurci,
după ce-ai dat foc, la cină,
unui han cu nouă turci.

Şi, la jar de crăngi uscate,
te-ai legat, cam tot pe-aici,
să fi neamului dreptate
şi cocioabei de calici...

Luna, pe cărări, se varsă
ca o baniţă de grîu.
Pe sub fagi cu frunza-ntoarsă,
lacrimi tremură pe frîu.

Cad pe frîu şi cad pe coamă,
cad în iarbă, licărind,
cînd mărunţi bănuţi de-aramă,
cînd inele de argint:

- Dragoste alunecoasă,
ineluş învîrtecuş,
cu frînghii de chiparoasă
mă legi zdravăn de culcuş.

Ori de cîte ori din bezne
s-a sculat vr-un braţ voinic,
l-a frînt patima sau, lesne,
l-a stins fierul venetic.

Vino, codrule, şi iartă
pieptu-acesta slăbănog.

Tot adîncul meu te poartă,
ţie, ceas de ceas, mă rog.

Fir-ar, codrule, s-ai parte
de-un haiduc cum n-am fost eu,
cu hangerul fără moarte
scris pe zare curcubeu.

Fi-ţi-ar toată frunza lină
ochi albaştri şi cereşti,
toată straşnica tulpină
frunţi şi braţe haiduceşti.

Facă-se tot codrul pînde
de topoare şi măciuci,
dacă gloatele flămînde
astăzi nu mai au haiduci.

Facă-se haiduc tot ramul,
rădăcinile la fel,
dacă azi nici tu, nici Neamul
parte n-aţi avut de el...

Lacrimi curg și pică-ntruna
și pe șea și-n iarbă jos.
Sus, pe vîrfuri, pare luna
cușma altui Făt-Frumos.

Ce heruv și-a spart ulciorul
sau cad stele prin făget?
Bate vîntu-ncet ca dorul
și ca jalea de încet.

Bate vîntu-nlăcrimatul
duh amar de foi de nuc,
parcă e și nu-i oftatul
codrului fără haiduc.

Bate vîntul - carpatinul -
duh amar de busuioc,
parcă e și nu-i suspinul
neamului, spre alt noroc.

Balada clopotarului din stele

A plecat moțul cu gloata.
Pumnii-s tari și pașii grei,
parcă toată Detunata
l-a-mbrăcat în piatra ei.

A plecat moțul la țară
și tot vine-n drumul lui,
nu făriná ca să ceară
și nici milă nimănui.

A plecat moțul și mere
și tot crește la răscruci,
nu cu cercuri și ciubere,
ci cu furci și cu măciuci.

Nu cerșind din poartă-n poartă,
nici flămînd din loc în loc,

ci cu umblet ce nu iartă
în cumplite-opinci de foc.

Ziua tînără se scoală
mai devreme, dinadins,
să se-mbete de răscoală
ca de-un crîncen vin aprins.

Nici Bihorului nu-i lene,
dacă pleacă munţii toţi.
Tună gloatele crişene
şi Zarandul, lîngă Moţi.

Răzmeriţa nesătulă
calcă zarea pînă-n fund,
cu ţuguiuri de căciulă
împlîntate-n cerul scund.

Şi cum tot coboară Ţara
cînd din stînci, cînd din copaci,
veacul dă-n genunchi, ca fiara
încolţită de gonaci.

Şi cum smulge crunta apă
putregai de răgălii,
strîmbătăţi răscoapte crapă
pînă jos în temelii...

*

Roşu taur de jăratic
cu văpăi pe bot,
soarele, zvîcnind sălbatic,
trece rîu-not.

Fulgeră iconostasul
serii de mărgean.
Piatra tremură sub pasul
gloatei lui Crişan.

Sîngerînd cumplit de soare
pe tăişuri reci,
coase lucii şi topoare
spintecă poteci.

Înflorită-n noi veşminte,
printre meri şi pruni,
iese Tîrnova-nainte
tinerei furtuni.

Popa-n drum înalţă cruce
spre sărut sfios.
Ca o lacrimă străluce
trupul lui Christos:

- Domnul să te aibă-n pază,
oaste de iobagi.
Valea Tîrnovei e trează
pentru oaspeţi dragi.

Te-aşteptăm, răscoală sfîntă,
să despici făgaş.
Nu mai geme azi, ci cîntă
bunda pe clăcaş.

Cîntă brazda şi iobagul,
cîntă morţii-n glod.

Jos, sub talpă, fierbe pragul,
fierbe mustu-n rod.

Fierbe-n mîini de rob lopata,
fierb fuior şi fus...
No, de-acum, robie, gata!
Din cenuşă, sus!...

Dinaintea asprei cete,
straşnic în suman,
flutură puţin din plete,
surîzînd, Crişan.

Sfînt la chip şi-n răzvrătire
şi la vorbă sfînt,
rupt din gresie subţire,
ars de ploi şi vînt.

Pupă crucea şi se-nchină.
Dar, în faţa lui,
rotunjesc doi ochi lumină,
mari şi nesătui.

Nu-l privesc, îl sorb cu sete,
limpezi şi cereşti.
- Cînd te uiţi aşa, băiete,
parcă mă sfinţeşti.

Maica Domnului - minune -
ţi-a dat ochi din rai.
Ce porţi tu în suflet, spune,
şi în ochi ce ai?

- Sînt Călin, măi bade. Tata
crîsnic e în sat.
Pot să merg şi eu cu ceata,
dîrz şi răsculat.

Vreau şi eu să-ţi fiu cătană
oastei de ţărani.
Împlinesc, la Sîntă-Ană,
treisprezece ani.

Nu mai mi-e de-acum de zburdă
cu copiii-n stol.

Ştiu să-ncarc cu plumbi o durdă
sau topor să scol...

Şi securi, şi coase-aşteaptă,
şi privesc şi tac.
Surîzînd, Crişan şi-ndreaptă
cuşma lui de dac.

- Dogoreşti de dor, copile,
frigi ca un cuptor,
dar eşti încă mic de zile
ca să scoli topor.

Nu ţi-e vremea de cătană,
fiu de clopotar;
doar bucoavnă, ghiers şi strană
potrivite-ţi par.

Stai la vatra ta şi-nvaţă
psalmi şi rugăciuni,
mîine, pentru-o nouă viaţă,
clopot nou să suni...

Se-ntristează faţa mică.
Ochii mari se-aprind,
plini de lacrimi se ridică
spre Crişan, cu jind.

- Lasă, nu ofta, Căline,
fii fecior ne-nfrînt;
lacrima ce plînge-n tine
lumineaz-o-n cînt!

Şi Crişan, domol, mîngîie
fragedul obraz.
Vîntu-i smirnă şi tămîie,
zarea e topaz.

Pomii vor şi ei s-alinte,
încărcaţi de flori,
chipul ars de plîns fierbinte,
ochii rugători.

Oacheşă la trup şi-nvoaltă,
seara de Prier,

creşte-atîta de înaltă
că miroase-a cer.

*

În grădina lui Călin
toate păsările vin,
cîntă mult şi dorm puţin.
Toate stelele se-anină,
toate crăngile se-nchină.

Doar o pasăre străină
n-are cîntec, nici hodină.
S-ar tot face pe tulpină
glas de om care suspină,
s-ar tot face, dar nu poate,
pînă-i noaptea jumătate.

Şi Călin, în patul lui,
cînd e pasăre, cînd nu-i.
Cînd şi-ar face aripi dorul,
cînd nu poate să-şi ia zborul.
Şi cînd plînge, parcă scrie:

nu cu slove pe hîrtie,
ci cu jarul inimii
scris pe faţa perinii,
cu cerneala genelor
şi cu pana penelor.

- Mi-ai dat, Doamne, ochi senini,
dar trup mic de ani puţini.
Dacă pentru libertate
nu duc sac cu plumbi în spate,
dacă pentru-un colţ de pită
nu scol coasă ascuţită,
dacă pentru neamul meu
nu ridic toporul greu,
batăr fă-mă, ca pe tata,
clopotar pe toată gloata;
batăr dăruie-mi putere,
să sun ceas de înviere!
Fă-mă crîsnic plin de vlagă,
să bat clopot noaptea-ntreagă,
să dea zările ocol,
Neamul meu din somn să-l scol!

Suflă-n geamuri luna plină.
Perna-i udă de lumină.
Toate şoaptele din lună,
toate ca un freamăt sună,
toate vor ceva să spună.

Doar pe creanga din grădină,
neagra pasăre străină
n-are cîntec, nici hodină.
S-ar tot face, dar nu poate,
plîns de om care se zbate.

Spune glasul lunii pline:
Hai, Căline, vin'cu mine.
Duhul nopţii cheamă iară:
Hai, Căline, pîn-afară.
Crăngile au viers pe gură:
Vin', Căline, pîn-la şură.
Păsările vor să-l vadă:
Vin', Căline, în livadă.
Numai pasărea străină
de pe ramura mezină
n-are cîntec, nici hodină.

S-ar tot face, dar nu poate,
țipăt nopții blestemate.

*

A ieșit cu pași desculți.
Luna îl urzică.
Și-n nesomn sînt spini prea mulți
pentru tîmpla mică.

Bozii înălțate-n cozi
îi pîndesc cărarea.
Albi și tineri voievozi,
prunii-și mișcă floarea.

Alb, în cămășuica lui,
printre pomi răsare.
Parcă e și el un pui
de cireș în floare.

Ce-i șoptesc și ce-i tot spun
cînd o umbră-n cale,

cînd o ramură de prun,
cînd o rază moale?

Că pe creangă cum tăcea,
neagră în grădină,
prinde viers acum și ea,
pasărea străină.

Prinde viers și prinde grai,
prinde glas cuminte.
- Pasăre cu negru strai,
parcă-ndrugi cuvinte.

- Măi Căline, suie-n tei,
printre ramuri dese.
Din pădurea Tîrnovei
vezi ce șarpe iese.

- Pasăre cu-aripi de scrum
de prin alte crînguri,
mult a fost să taci și-acum
taine multe gînguri.

- Măi Căline, tu n-auzi
umblete de fiară?
Zangăte şi paşi zăluzi
tot prin rîpi coboară.

- Aud, pasăre, şi văd
printre ramuri dese.
Văd năluci şi simt prăpăd,
luna vrăji îmi ţese.

Parcă sclipete de spăngi
cresc din rîpi, pe coaste...
- Măi Căline, dintre crăngi
nu-s năluci, ci oaste.

- Iulai, pasărea mea, nu-s
cuşme, nici sumane,
ci soldaţi crăieşti de sus,
falnice catane.

Pasăre, parcă mi-a-mpuns
pieptul o frigare.

Oastea grofului pe-ascuns
îşi întinde gheare.

Desprinzîndu-se uşor
de pe-nalta-i mladă,
pasărea cu negru zbor
piere din livadă...

Cine-o fi vîndut, viclean,
oaspeţii şi satul?
Vin să-l prindă pe Crişan,
cum abaţi vînatul.

Vin să-l smulgă din culcuş,
sub tăcerea lunii.
Ah! pîndarii toţi dorm duşi,
nu sînt treji nici unii?

Nici o veghe de străjer
chiot nu ascute?
Sări, Căline, jos din cer,
sări din tei mai iute.

Cui să-i ducă vestea rea,
pe Crişan să-l scoale?
- Doamne, dă-mi fierbintea stea
a poveţei tale.

Pune-n gîndul meu zbătut
raza ta curată...
Şi lumină s-a făcut
în copil, deodată.

Parcă s-a cuminecat
mica lui făptură;
e mai tare, mai bărbat,
cu lumini pe gură.

N-o să-i deie grofului
robi pentru belciuge...
Alb, în cămăşuica lui,
fuge, fuge, fuge.

Trupu-i numai scînteieri,
paşii scînteiază.

Pe sub crăngi de pruni şi meri
urma lui e rază.

O fi, măre, timp de-ajuns
satul să-l deştepte?
În clopotniţă pătruns,
fulgeră pe trepte.

Bat în cuiburi, fîlfîind,
speriaţi, lăstunii.
Tinerele mîini se-aprind
vîlvătăi pe funii.

Cade-n noaptea fără fund
dangătul de-aramă.
Zările care-i răspund
se zbîrlesc în coamă.

- Scoală, satul meu iobag,
scoală-te, furtună!
Tunet braţelor ce-l trag,
cruntul clopot tună.

Bubuie arama grea
să trezească truda.
- Scoală, răzmeriţa mea,
că te vinde Iuda!

Sună, clopote, prelung,
şi deşteaptă gloata.
Crîsnic m-am legat s-ajung,
clopotar, ca tata...

Mai năvalnic, mai aprins,
clopotul se-aruncă,
prăvălind în necuprins
luna, ca pe-o stîncă.

Munţii toţi se surpă-n gol,
ţăndări să se sfarme.
- Taică, dă-mi puteri să scol
Neamul care doarme!

*

Din ce spartă veşnicie,
lespezi mari de dangăt sar?
Ce năprasnic clopotar
trage veacul de frînghie?

E de foc sau e de piatră,
alb în cămăşuica lui?
N-o să-i deie grofului
nici un rob sculat pe vatră.

Noaptea sare ca o uşă
smulsă straşnic din ţiţîni.
Satul de iobagi români
se ridică din cenuşă.

Somnul se preschimbă-n flinte,
pernele se fac securi.
Din răscruci la cotituri,
gloata-i trează şi fierbinte.

Turbă ciuda pe oţele
şi-n catane-mpărăteşti.
- Înger eşti sau demon eşti,
clopotarule din stele?

Cin' te-a dus în turla naltă,
vijeliile s-asmuţi
şi tot trăznetul să-l muţi
dintr-o zare în cealaltă?

De eşti duh sau numai pleavă
de valah în turnul tău,
nu te-o judeca birău,
ci crăiescul plumb din ţeavă!...

Pîlc de spăngi cărări îşi taie
tot pe brînci, pe după dîmb.
Răpăiala lor de plumb
biciuieşte ca o ploaie.

Aşchii se desprind din lună
şi din turnul transilvan.

Clopotarul năzdrăvan
tot mai crunt prin stele tună.

Altă grindină. Alt ropot.
Aşchii noi din zid se rup.
Străluceşte micul trup
ca un crin legat de clopot.

Nu-i muiere, n-o să-şi plîngă
braţul drept rămas beteag...
- Clopot m-am jurat să trag,
Am să-l trag cu mîna stîngă.

Mai grozav furtuni prăvale
din clopotniţă, din cer.
- Ticălos paracliser,
plumbii-ţi dau în van tîrcoale.

Puştile prind iar să bată.
Crăngi cu flori din pruni se frîng,
cade frînt şi braţul stîng,
ca o creangă-nsîngerată.

- Nu-mi da plînsul suferinţii,
ci dă-mi, Doamne, noi puteri,
ceasul marii învieri
să-l sun, chiar de trag cu dinţii.

Dinţii-n funie se-mplîntă,
arde micul trup bălai.
Clopotul de lîngă rai
nu mai tună sus, ci cîntă.

"Lasă, nu ofta, Căline,
fii fecior ne-nfrînt.
Lacrima ce plînge-n tine
lumineaz-o-n cînt!"

Cine-i spuse vorbe bune,
ieri, în rumenul apus?
O să-nalţe, cum i-a spus,
din durere, rugăciune.

Trage. Clopotul se roagă.
Lungul tunet din furtuni

cîntă-acuma rugăciuni
pentru răzmeriţa dragă.

Dîrzul crîsnic de-adineaur',
prins cu dinţii toţi de cer,
printre stele care pier
sparge cîntece de aur.

Ca un zbor se-avîntă-n spaţii,
spînzurat de ruga lui...
Jos, prin oastea grofului,
sparg porţi negre răsculaţii.

- N-ai stîrnit destul zăvozii,
diavole de clopotar?
Puştile crăieşti bat iar
şi se pierd, pe brînci, în bozii.

Dinţii încă vor s-apuce
funia din care-au tras.
Singur, lîngă rai rămas,
clopot vine şi se duce.

Singur clopotul suspină,
tot mai sus şi tot mai lin.
Trupul mic de sînge plin
parcă sîngeră lumină.

Ochii de la Prea Curata
cerul încă îl străpung.
- Crîsnic m-am legat s-ajung,
clopotar pe toată gloata...

Picurii ce-i curg pe faţă
tremură şi ei puţin,
dar se fac surîs senin,
limpezimi de dimineaţă...

Lasă, nu ofta, Căline,
să nu plîngi, fecior ne-nfrînt.
Toată lacrima din tine
urcă-n stele clopot sfînt.

Balada iconarului de lîngă rai

Din evlavii de vlădică
şi porunci de Domn pios,
mînăstire se ridică
pe tulpina ei de os.

Dintre schele se desface,
pîrguită sub mistrii,
ca un măr care se coace
lîngă ceruri aurii.

Zidurile cresc uşoare
şi-n urcuşul alb al lor
parcă vor aripi să zboare
şi să cînte parcă vor.

Turlele melodioase
prind în aer moliciuni,

mlădieri de chiparoase,
frăgezimi de rugăciuni.

Dar cum creşte din lumină
ctitoritul sfînt altar,
n-are prînz şi n-are cină
mare meşter iconar.

N-are pace pămîntească
de cînd Vodă Basarab
l-a poftit să-i zugrăvească
mucenici cu chipul slab.

De doi ani pe zid aşează
cînd străvechi Ierusalim,
cînd Crăciun şi Bobotează,
cînd sfieli de heruvimi.

Se cutremură pereţii
de-nvieri şi răstigniri.
Pe iconostas, asceţii
merg cu tălpi de trandafiri.

Doar o sfîntă diafană,
sub un limpede inel,
tot încearcă pe-o icoană
să se işte din penel.

În zadar se tot frămîntă
meşter fără de răgaz.
Pentru dulcea faţă sfîntă
încă n-a găsit obraz.

N-a găsit nici ochi să-i deie,
cît îi caută-n străfund
de fîntîni şi eleştee
sau de ceruri ce se-ascund.

Zi şi noapte, printre scule,
lîngă pînză pironit,
cu peneluri nesătule
muşcă zări, necontenit.

Prînz şi cină dacă n-are
şi-n culcuş n-a pogorît,

suspinînd peste coloare,
n-o-mblînzeşte cît de cît.

Ba o roagă şi-o răsfaţă,
ba o ceartă cu mustrări,
dar vopseaua lui îngheaţă
şi la rugi, şi la ocări.

Nici alintul nu-i dă vlagă,
nici ocările puteri...
Chip şi zîmbet nu se-ncheagă,
nu vin ochi de nicăieri.

În oftatul şi-n pojarul
care-i fură somn şi blid
s-a uscat şi iconarul,
ca ierarhii de pe zid.

*

Peste rîu, la mînăstire,
urcă lin, cu pasul mic,

o logodnică subţire
şi sfioasă ca un spic.

Vine-n zori şi la amiază
cu paner mereu adus,
vine iar, cînd înserează,
la biserica de sus.

Miere, azimă şi lapte
pentru meşterul posac,
care tace, zi şi noapte,
lîngă scule, fără leac.

- De trei ori pe zi, la tine,
trist logodnic, meşter drag,
vin purtînd panere pline
şi la fel le-ntorc din prag.

Gura ta n-atinge cană,
nici cu mîna blid n-atingi.
Lîng-o umbră de icoană,
ca o candelă te stingi.

M-aş topi, dacă mi-ai cere,
în ospăţul din paner,
lapte, azimă şi miere,
să-ţi fiu cină, lîngă cer.

Dar el tace. De pe buze
nu-şi desprinde un cuvînt.
Peste pensule ursuze
se-ncovoaie şi mai frînt.

Şi tînjeşte mai departe,
şi vopselele tînjesc
lîngă ceaţa umbrei moarte,
care-aşteaptă chip ceresc.

*

Peste rîu, la mînăstire,
urcă zilnic pasul mic
de logodnică subţire
şi sfioasă ca un spic.

Vine-n zori şi la amiază,
cu paner mereu adus,
şi cînd umbrele-nserează
la biserica de sus.

- Meşter trist, ţi-aduc zadarnic
darul meu de peste rîu,
lapte proaspăt, fagur darnic,
pîine tînără de grîu.

Pleacă vara, fug lăstunii,
şi-n biserică, aici,
încă n-ai pus chip minunii,
biet zugrav de mucenici.

Nici un înger nu mai cade
pe coloarea fără spor?
Din uneltele-ţi schiloade
nu mai urcă nici un zbor?

De-aş putea văpăi domoale
şi dulci umbre să mă fac,

să dau zîmbet pînzei goale
şi penelului sărac...

Dar el tace. Nu-şi desprinde
de pe buze un cuvînt,
cu mîini reci şi suferinde,
cum sînt mîinile de sfînt.

Şi cum tace, ea se frînge,
în genunchi, pe lespezi, jos.
Îi ia mîinile şi plînge,
desmierdîndu-le duios.

Pe mîhnirea lor se lasă
tîmpla caldă, chipul mic
de logodnică sfioasă
şi subţire ca un spic.

Şi pe mîinile lui slabe,
scrise parcă pe fereşti,
cad din ochii ei podoabe
şi inele îngereşti.

Cad din ochii trişti inele
şi pe mîinile ce zac,
şi pe hîrburi de ulcele
cu vopsele fără leac...

Meşterul acum le simte.
Mohorît de săptămîni,
simte plînsul ei fierbinte
pe-ngheţatele lui mîni.

Fiecare picătură
parcă-l frige dinadins.
Ah, din nou de el se-ndură
un crîmpei de necuprins.

Azi, din nou, un colţ de slavă
are milă de zugrav.
Arde pensula bolnavă,
arde meşterul bolnav.

Ard vopselele-n ulcele,
frămîntate cu văzduh

şi cu lacrimile grele
care cad să le dea duh.

Pînza moartă se deşteaptă,
linii gureşe se-aprind,
sfînta care chip aşteaptă
s-a sculat din somn, zîmbind.

Din culcuşuri se ridică
desmorţitele culori,
cu zvîcniri de rîndunică
dintr-un cuib trezit în zori.

Mîna meşterului trează
luminează ca şi el.
Orice deget pare-o rază,
cînd se-atinge de penel:

- Plîngi, tu, limpedea mea Oana,
şi vopseaua prinde chip.
Plîngi şi, fragedă, icoana
din lumini o înfirip.

Pică lacrimile tale,
iar colorile surîd.
Cine le-a sculat din oale
ca să calce somnul hîd?

El luceşte ca o spadă
smulsă beznei unei teci.
Ea e freamăt alb de mladă,
în genunchi, pe lespezi reci.

E uimită că el cîntă
gingăşii de viers fugar...
Dar cum ochii ei se zvîntă,
mîna lui se stinge iar.

Faţa pînzei se usucă
şi culori şi umbre mor.
În privirea lui năucă
e un ţipăt de cocor.

Deznădejdea îl cuprinde
şi el cade din avînt,

cu mîini reci şi suferinde,
cum sînt mîinile de sfînt.

Şi din nou se-aprind de milă
şi de rouă ochii ei;
în ulcele de argilă
ard şi tremură scîntei.

Pe vopselele învinse
pică lacrimi feciorești,
şi pe mîinile lui stinse,
scrise parcă pe fereşti...

Şi, din nou, zvîcnind, adie
un suspin de vînt răzleţ
prin colorile ce-nvie
deşteptate din îngheţ.

Fruntea lui din nou străluce,
gura cîntă gingăşii,
şi, trezit, penelul duce
umbrei moarte linii vii.

- Plîngi, şi-n mine neprihana
se oglidă ca-ntr-un iaz.
Plîngi, tu, limpedea mea Oana,
iar icoana ia obraz.

Plîngi, şi nu pricep ce vlagă,
ce puteri m-au dezmorţit.
Plîngi, şi pînza stearpă leagă,
ca o creangă, rod sfinţit...

Beat, lucrează, cîntă, spune.
În genunchi, cum a rămas,
ca-ntr-o mare rugăciune,
ea l-ascultă fără glas.

Şi, deodată, înţelege
că icoana lacrimi vrea
şi că el minuni culege
doar atunci cînd plînge ea.

*

Zile trec şi nopţi ca una,
scuturate din mănunchi,
şi fecioara plînge-ntruna,
jos, pe lespezi, în genunchi.

Tot mai tinere, mai zvelte,
peste plînsul ei tresar
şi vopsele şi unelte
şi mîini dragi de iconar.

Lacrimi şi culori se-mbină
şi se fac într-un sărut
ochi de dincolo de vină,
chip de dincolo de lut.

Fata plînge, plînsul suie
şi, pe lemn cum stă supus,
e obrazul ei şi nu e,
parcă-s ochii ei, şi nu-s.

Cu cît urcă, mai cereşte,
faţa Sfintei din vopsea,
trupul fetei se-ofileşte
supt de pînza care-l bea.

Cu cît meşterul străluce
în tăria lui de-acum,
ea se frînge ca o cruce
povîrnită lîngă drum...

Par penelurile torţe,
mîinile, fierbinţi căţui,
iar el arde, beat de forţe,
sus, în fericirea lui.

Şi nu vede, dintre îngeri,
cum, sub plînsul ne-ntrerupt,
trupul mic e numai frîngeri,
tot mai stins şi tot mai supt.

*

Peste rîu, la mînăstire
nu mai urcă pasul mic
de logodnică subţire
şi sfioasă ca un spic.

Nu mai vine la amiază
cu paner mereu adus,
nici cînd tainele-nserează
la biserica de sus.

Nici n-aduce, de cu noapte,
pentru bunul iconar,
miere, azimă şi lapte,
feciorelnicul ei dar.

Ci, departe,-ntr-o colibă,
ochii vesteji de dogori
cu lumini nu mai îmbibă
nici peneluri, nici culori.

De sub cergă, mîna slabă
cheamă umbrele de ieri.
Gura tot de umbre-ntreabă,
ofilită de zăceri.

Umbre cheamă, taine-ngînă
sau îşi strigă, lîngă pat,
maica blîndă şi bătrînă,
toată bocet şi oftat.

- Maică bună, du-te-n goană
la biserica de sus,
unde-un meşter pe-o icoană
numai zîmbete a pus.

Spune-i mirelui, în şoaptă,
că mor ochii stinşi de dor,
dar că tot îl mai aşteaptă,
scufundaţi în bezna lor...

Ostenind spre mînăstire,
suie, albă, prin livezi,

pe sub crăngi cu patrafire,
o măicuță de zăpezi.

Vine-n zori, la prînz, la cină,
cu trudit și jalnic glas,
mai bătrînă cînd suspină,
și mai albă, ceas de ceas.

- Meștere cu fruntea-n stele,
iconar cu mîini de vis,
să te-aduc dintre vopsele
ochii oarbei m-au trimis.

Ți-ai sfîrșit de mult icoana,
lîngă ea de ce mai stai?
Parcă nu mi-auzi dojana
și n-ai inimă, nici grai.

Ci el glas lumesc n-aude
și nu vede chip străin.
Doar icoana ce-i surîde
îl îmbată ca un vin.

Nici o vorbă nu-l îmbie,
nu răspunde nimănui.
Ca-ntr-o dulce, grea, robie,
stă vrăjit de sfînta lui.

- Meștere pierdut de lume,
făcătorule de sfinți,
ochii oarbei de sub brume
te vor mire, să-i alinți.

Vino de le-nchide rana,
iconar de lîngă rai...
Ți-ai sfîrșit de mult icoana,
lîngă ea de ce mai stai?

Dar el nu mai ține minte
plînsul ochilor secați,
ci de ochii feței sfinte
se îmbată cu nesaț.

Nu ascultă, nu răspunde,
și, de vrajă istovit,

parcă vrea să se scufunde
în surîsul zugrăvit...

Maica pleacă, maica vine,
pleacă iar cu jalnic pas,
mai bătrînă de suspine
şi mai albă, ceas de ceas.

- Fata mea, la mînăstire
urc zadarnice poteci.
Nu-i acolo nici un mire...
Sînt doar sfinţi şi lespezi reci.

*

Pajişti verzi întind chilimuri
şi covoare ca-n poveşti,
parcă noi Ierusalimuri
cer sosiri împărăteşti.

Toată floarea neculeasă
pe mormîntul alb s-a strîns.

Crăngi în rochii de mireasă
se cutremură de plîns.

Cu suspinele de mînă,
toată bocet şi lumini,
maica bună şi bătrînă
rătăceşte printre spini.

Urcă pîn' la mînăstire
şi coboară la mormînt.
Nu aduce nici un mire
ochilor ce nu mai sînt.

Urcă iar, cu trudă multă,
printre spinii nesătui.
Nici un mire n-o ascultă
sus, în fericirea lui.

Paşii-abia mai pot s-o poarte
pe poteci cu pietre seci...
El rămîne mai departe
lîngă sfinţi şi lespezi reci.

*

- Doamne, din lumeşti podoabe
ridicaşi, pe trudă grea,
sfinte ziduri basarabe,
limbă vremilor să dea.

De la sfeşnic la icoană,
de la strană la triod,
toate sînt, fără prihană,
darul tău de voievod.

Şi, smerit şi preajertfelnic,
daniei de peste veac
i-ai pus cel dintîi pomelnic
lîngă cel dintîi colac.

Deci, Măria-Ta, se cade
să ştii cîte sînt şi cum:
Iconarul încă şade
în biserică şi-acum.

De-a sfîrşit de mult cu treaba,
nu vrea galbeni, nici arginţi,
dar întîrzie degeaba
printre candele şi sfinţi.

De-a pus magilor privire
ori arhanghelilor pas,
într-o galeşă uimire,
lîngă sfîntă a rămas.

Cînd călugării l-alungă,
el se-ntoarce mai aprins.
Neagră patimă şi lungă
de icoană l-a cuprins.

Vodă zice: - Ştim icoana,
mult ne miră şi pre noi.
Parc-un înger şi-a pus pana
pe obrajii calzi şi moi.

Fruntea-i scrisă - pare-mi-se -
cu penel din alte vieţi,

iar surîsu-i smuls, ca-n vise,
ne-nceputei frumuseţi.

Bietul vostru meşter, poate,
s-a smintit cînd a crezut
c-a scos el acestea toate
din vopseaua lui de lut.

S-a smintit şi-n pătimirea,
grea de vină şi alean,
îndrăgind nemărginirea
unui chip nepămîntean...

Cu mîhnire se cuvine
veghe aspră de pîndar.
Azi, icoana nu mai ţine
de-un vremelnic iconar.

Ci minunea ei senină
e a rugii celor mulţi,
care vin de i se-nchină,
de la vodă la desculţi.

*

Cînd o spadă de jăratic
taie zarea, cînd un bici.
Cerul negru şi sălbatic
varsă ploaie cu băşici.

Beznele îşi fierb ceaunul
sus, pe tunet de potop.
Înc-un fulger, încă unul,
cade-n inimă de plop.

Noaptea joacă-n pielea goală
pe lungi strune de ţambal.
Din grozav cazan de smoală
iese rîul peste mal.

Se mai rupe-n cer o grindă
sau în iad cîte-un zăgaz.
Străjile se-adună-n tindă
cu sudalmă şi necaz.

Sub puhoaiele zălude,
prin mocirle de nămol,
o nălucă-n straie ude
dă bisericii ocol.

Umbra vine pe şuvoaie,
numai ochi adînci şi goi,
numai zdrenţe lungi de ploaie,
numai umblet de strigoi.

Cu bufniri de vînt, pătrunde
pe fereastră, în altar.
Cînd în beznă se ascunde,
cînd pe fulger calcă iar.

Paşi desculţi şi uzi coboară
dogorind de-aprins îndemn.
Mîna smulge, ca o gheară,
chipul fraged scris pe lemn.

- Nimeni nu ne mai desparte,
Sfîntă albă, cer deschis.

Raiul vieţii fără moarte
pe obrazul tău e scris...

Chipul Tainei, smuls din cuie,
lîngă inimă l-a pus.
Parcă-i Oana lui şi nu e,
parcă-s ochii ei şi nu-s.

Fuge. Fulgerul l-arată:
- Uite meşterul nebun!
Pînda chiuie muşcată,
paşii lui nu se supun.

- Dă-ne, meştere, icoana,
unde-alergi, zănatic fur?
Bălţile, zbîrlindu-şi blana,
cresc ca haitele-mprejur.

Zările-şi trimet, grăbite,
după el, cîte-un hanger.
Bat năprasnic din copite
hergheliile din cer.

Mai adînc la piept îşi strînge
vraja sfintei fără veac.
Ploaia-n drum se face sînge,
sînge bălţile se fac.

- Meştere beteag de minte,
dă-ne Sfînta înapoi!...
El o strînge mai fierbinte:
o tulpină amîndoi.

Mai aproape, mai aproape,
rîul spumegă turbări.
Pe dihănii mari de ape
vin pădurile călări.

- Nimeni nu ne mai dezleagă,
Sfîntă albă, rai cules.
Ceru-ntreg şi lumea-ntreagă
în surîsul tău se ţes.

Ape lacome şi hoaţe
cască negrul lor gîtlej.

Cu icoana strînsă-n braţe,
piere meşteru-n vîrtej.

*

Curgi, lumină, curgi, baladă,
şi tu, rîule senin.
Ziua paşte ca o iadă
roua cîmpului sorin.

Verde apă de bulboană,
din adîncuri ce-ai adus?
Ba e zîmbet, ba icoană,
ba e chip căzut de sus...

Uluiţi, culeg plutaşii
taina galeşului chip.
Mîinile scriu cruci, şi paşii
îngenunche pe nisip.

De surîsul blîndei feţe
nu se satură cît vor.

Sorb senina frumuseţe
cum ar bea dintr-un izvor.

Văd, şi nu pricep de unde
s-o fi fost ivit în dar,
din tăceri de ape-afunde,
taina fără de hotar.

Dar, cucernici în smerire,
duc plutaşii chipul sfînt
la domnească mînăstire,
peste vreme şi mormînt.

Şi minunea din lumină
se re-ntoarce celor mulţi,
gloatei care i se-nchină,
de la Vodă la desculţi.

Balada pasării măiestre

Printre luciri de cornuri şi junghiere,
vîna şi el cu prinţul în păduri.
Gorunii-aveau suspine verzi pe guri
şi apele, pe buze, giuvaere.

Era-ntr-a patra zi de vînătoare...
Isteţe slugi stîrneau vînaturi noi
şi cerbii-ngenuncheau pe frunze moi
şi vulturii se prăvăleau din soare.

Iar el, dibaci şi sprinten în săgeată,
tînăr curtean cu chip strălucitor,
cînd culegea văzduhul frînt din zbor,
cînd străpungea pădurea-n beregată.

Uşor şi zvelt la pînde îndrăzneţe,
se depărta de ceata de curteni

şi ochii lui păreau nepămînteni,
scînteietori de zări şi tinereţe.

Dar cum fugea după sălbăticiune,
încremeni. Pe crengi cu moale joc
ardea şi nu un bulgăre de foc,
sclipea şi nu o pasăre-minune.

Purta, aprins, şi răsăritu-n pene
cu scăpărări de aur şi oţel,
şi, liniştit şi dulce lîngă el,
amurgul stins al umbrei pădurene.

Safire şi mărgeane şi rubine
se răzvrăteau şi se-mpăcau în ea,
vrînd izbucnirea flăcării să-i dea
şi liniştea sfinţeniei senine.

Un pas - şi ea zvîcnea pe altă mladă.
Ţintea viclean, săgeata dădea greş.
Ba o pierdea din crengi de arbori deşi,
ba, strălucind, ea sta în loc s-o vadă.

În pitulări topea văpăi domoale,
ca să ţîşnească iar, din ascunziş,
cu fulgere ciudate prin frunziş
şi mai ciudate stingeri de metale.

Iar el, curtean cîndva îndemînatic,
o urmărea cu arc neputincios,
cu pas flămînd, dar fără de folos,
mai lacom, mai fierbinte, mai sălbatic...

Uitase şi tovarăşii din ceată,
şi prinţu-mpresurat de slava lor
şi nici, troznind, că-l frige sub picior
nu mai simţea vreo creangă-nsîngerată.

Nu mai simţea nici muşchiul văgăunii,
nici putregaiul ierbii cu bureţi,
nici smîrcul fiert, nici rîpa cu mistreţi,
nici guşterii din scorburi sau tăunii.

Şi nu vedea nici soarele cum cade
şi nici cum suie luna din păduri,

molifţii argintîndu-i în armuri
şi apele în ţăndări reci de spade.

Iar pasărea-l chema să n-o ajungă
şi-l tot momea, aici şi nicăieri,
din ce în ce mai beat de scînteieri,
ars pînă-n os de pofta s-o străpungă.

Din ieri în azi, din zori în amurgire
şi din amiezi în nopţi cu licurici,
călca pe timp, fugea pe clipe mici,
ca pe spărturi şi cioburi de potire.

Şi, deodată, pasărea zglobie
pe nici o creangă n-a mai tresărit
nici rumene frînturi de răsărit,
nici verzi crîmpeie dulci de veşnicie.

Pierise fără nume nu ştiu unde,
pierise fără loc şi fără veac,
în miez adînc de taine care tac,
în fundul lumii care nu răspunde.

Zadarnice şi umblet lung şi trudă
se sfîşiau în sterpe bîjbîieli.
Noi muguri tremurau pe crengi sfieli
şi-alături omul tremura de ciudă.

Scrîşnea: - Unde-ai ascuns-o tu, pădure?
Urla: - Unde-aţi pitit-o, pietre tari?
Rupea cu gheara scoarţa pe stejari,
izbea cu pumnii-n cremenele sure.

Smulgea, hain, desişuri de jăratic,
muşca pămînt, turba de nenoroc, -
dar pasărea nici veac n-avea, nici loc,
nici nume pe hotarul păduratic...

Tîrziu, răpus, cu fruntea grea ca fierul,
cu paşi aprinşi, cu ochi amari şi beţi,
zvîrli, rupînd, puţinele săgeţi
şi, hohotind, îşi lepădă jungherul.

De-acum, numai năluca ei în minte
îl dogora adînc pe sub copaci,

curtean înfrînt cu umbletul stîngaci,
de parc-ar fi călcat pe oseminte.

Se-napoia ursuz şi fără pradă,
ca năpădit de fiere şi oţet,
şi după el venea pădurea-ncet,
cu capu-n piept, pe drumuri de baladă.

*

Mergea să afle prinţul şi curtenii
rămaşi să săgeteze cerbi de rînd,
şi, cum ofta, necazul, cînd şi cînd,
cu lacrimi îi sfinţea bătaia genii.

Pe vechi poteci, prin ierbi abia citite,
căta degeaba urme de arcaşi...
Ci nicăieri părea că n-au fost paşi,
nici mîini cîndva aprinse pe cuţite.

Se căţăra în cîte-o tisă naltă,
striga spre răsărit ori spre apus.

Ci slugi şi prinţ părea că s-au tot dus
cu vulturii şi cerbii laolaltă.

Mai sterp bătea viroagele ascunse,
mai lung chema din vîrfuri de goruni.
Ci prinţ şi ceată şi sălbăticiuni
pieriseră-n adîncuri nepătrunse.

Gîndea că i-a lăsat la o frîntură,
la un crîmpei sau aşchie de ceas,
şi-acum pădurea-ntreagă-avea alt glas
şi vîntul alte cîntece pe gură.

Izvoare noi zvîcneau acum la viaţă,
şoptind pre limbă nouă noi poveşti,
şi orice luminiş cu ochi cereşti
alt grai avea, alt zîmbet, altă faţă.

Şi fiecare piatră altă frunte,
şi fiecare brustur alt obraz...
Se oglindea-n băltoace de topaz
şi-un chip străin sta-n ele să-l înfrunte.

Un chip tăiat de arşiţă şi ploaie,
muşcat adînc de vreme şi de vînt.
Se pipăia. Uscate mîini de sfînt
îi şovăiau pe zdrenţe, nu pe straie.

Din catifele vechi şi adamascuri
lăsa în cale fleanduri prin tufani
şi din botforii spintecaţi de ani
tălpile goale-i sîngerau pe vreascuri.

Uimit, se cerceta prin noi izvoare
şi se-ntreba de-i vis sau adevăr...
Ci numai zvon de frunze în răspăr
suna din fund de taine cu zăvoare.

Oftînd, ieşea din veacuri pădureţe,
din codrul ce-ngropase-adînc sub chei,
şi pasărea cu aripi de scîntei,
şi prinţul cu alai de tinereţe.

Şi cum pornea mai gîrbov spre cetate,
tot buchisind ca-ntr-un ceaslov cărări,

sub paşii lui trozneau ba întrebări,
ba cioturi mari de gînduri răşchirate.

Iar după el, fugindu-i sub călcîie,
sau fluturîndu-i zdreanţa uneori,
vîntul venea cu sînul plin de flori,
punînd pe toate smirnă şi tămîie.

*

Călca pe-aceleaşi uliţe străbune,
dar parcă străbătea un nou tărîm,
cu paşi tot mai miraţi pe caldarîm,
cu ochi strălucitori de-o grea minune.

Cetatea era ea şi nu, sub soare.
Arcade vechi gemeau de bătrîneţi,
dar alte lumi şi alte dimineţi
rîdeau pe feţe albe de fecioare.

Alţi negustori vindeau în noi dughene,
se zbenguiau în pulbere alţi prunci

şi gloate ne-ntîlnite pîn-atunci
îl măsurau cu milă pe sub gene.

Ziceau, oprind: De unde vii, străine,
şi cine eşti, sub zdrenţe şi rupturi?
El le vorbea de tainice păduri
şi de năluci cu aripi de rubine.

Îi cumpăneau drumeţii, a mirare,
şi strai, şi glas, şi ochii prea fierbinţi,
iar el vorbea de-o pasăre şi-un prinţ
şi de-un curtean pierdut la vînătoare...

Spunea cum au plecat de-aici cu torbe
şi cum se-ntoarce singur din alai...
Fîşii de soare-i tremurau pe strai
şi-i aprindeau şi fleandură şi vorbe.

Lung îl priveau ori se porneau pe glume:
Cumplite basme, moşule, ne-ndrugi...
Ce prinţ ştii tu, ce pasăre, ce slugi?
Parcă vorbeşti cu duşii de pe lume...

Rar, cîte-un înţelept ieşea din gloată:
Ba, a domnit, cîndva, un prinţ pe-aici,
dar veacul său s-o fi făcut urzici
şi, poate, brusturi slava lui uitată...

- Unchiaş smintit cu mincinoasă fală,
îl dojeneau atuncea, rînd pe rînd,
de ce ne-nşeli că te-ai pierdut, vînînd,
de-un prinţ rămas de veacuri umbră goală?

El surîdea şi povestea întruna
şi soarele curgea pe zdreanţa lui,
iar oamenii dădeau din cap, sătui,
scîrbindu-i şi buleandra şi minciuna...

Plecau drumeţii, alţi drumeţi să vină,
să-şi bată joc de umbra de unchieş
cu trupul frînt, cu ochii ne-nţeleşi,
scînteietori de-o stranie lumină.

- Mai spune despre pasărea vicleană;
unde-ai pierdut-o, falnice curtean?

El surîdea nălucii de mărgean
şi nu-l durea nici glumă, nici dojană.

Simţea, ciudat, din ce în ce mai bine,
cum pasărea, pierdută ieri în fum,
cu aripi dulci, îi da ocol acum,
asemenea sfinţeniei senine.

Zicea, lucind de ce zărea-nainte:
- A fost s-o pierd în codru-ntunecos,
dar azi îmi zboară-n faţă tot mai jos,
cu aripi tot mai limpezi şi mai sfinte...

Rîdeau isteţi: - Nu minte, e lunatic.
Rîdeau şi se pierdeau în vălmăşag,
lăsînd în urmă ciotul de moşneag,
cu raiul lui amar şi singuratic.

Şi soarele curgea pe el, subţire,
pe zdrenţe vechi, pe trupul slăbănog,
şi numai ochii-adînci, ca un zălog,
frigeau, dogoritori de amintire.

*

Tot mai sătui de basme fără tîlcuri,
îl ocoleau drumeţii pe nebun.
Dar fragezi, ca zăpada la Crăciun,
veneau acum copiii, pîlcuri-pîlcuri.

Zburdînd şi îmbrîncindu-se cu ghionţii,
se îmbulzeau în juru-i tot mai mulţi,
şi-nconjurat de heruvimi desculţi
le desmierda pe frunte cîrlionţii.

Cutreierat de raze şi vedenii,
le tot vorbea de codrul cu tăceri,
unde-şi lăsase chipul său de ieri
şi straiele şi prinţul şi curtenii.

Vrăjiţi, îl îndemnau să le mai spună
şi-n cerurile lor copilăreşti
urca, sublim, pădurea din poveşti,
izbindu-se cu crengile de lună.

Așá, mult timp, s-au strîns la basm seninii
și fragezii obraji de aurori.
Cei vîrstnici doar șopteau ne-ncrezători,
călcau ursuzi și-aveau priviri ca spinii.

Pe urmă și obrajii limpezimii
veniră tot mai rar și mai puțini.
Creșteau înalți copiii pe tulpini,
dar nu mai semănu cu heruvimii.

Treceau posaci, pierzîndu-se-n grămadă,
sau aruncînd trufii de înțelepți:
- Uncheș zălud, pe cine mai aștepți?
În pasărea ta cine să mai creadă?

N-au mai oprit nici tinerii. Nici unii
nu mai puneau în vorba lui temei.
Numai moșneagul, dincolo de ei,
străfulgera de pasărea minunii...

Închidea ochii și-o vedea cum vine.
Nici n-o chema și singură țîșnea.

Abia clipea și-i sta pe umăr, grea,
safire și mărgeane și rubine.

Se rușina acuma că plînsese
cîndva, cînd o pierduse printre brazi.
Ce mare, ce aproape era azi,
în raiul lui cu flăcări ne-nțelese.

Ah, îi pierduse zborul în risipă,
ca s-o găsească-alături, fără leat...
Vorbea cu ea pe ulițe, ca beat,
cu mare glas de dincolo de clipă.

Cu mare glas de dincolo de vreme,
de dincolo de oameni și de pași...
Ce-i mai păsa că-l ocoleau, trufași,
cînd el zvîcnea întreg de diademe?

Călca încet, grăind minunii sale,
iar oamenii cu suflete de tuci
îl îmbrînceau, pieziș, pe la răscruci
și cu ocări îl vînturau din cale.

Şi tot mai des l-întîmpinau sudalme
şi pietre se-nălţau în pumni duşmani...
Dar ce-i păsa că-l bat cu bolovani,
cînd pasărea îi ciugulea din palme?

Şi-ntr -un amurg ce-şi desfoia păunii
pe turnuri vechi de purpură şi os,
cei vrednici l-au gonit pe zdrenţăros,
cum alungau ciumaţii şi nebunii...

*

Zvîrlit afar', pe poartă, din cetate,
stătu în loc fărîma de unchieş.
Sorbi mult timp apusul de măceş
şi taina-ntîiei stele-nlăcrimate.

Porni apoi, în zdreanţa lui amară,
cu paşii frînţi, cu umerii subţiri,
spre zarea aromind a trandafiri
şi-a fagure de miere şi de ceară.

Domol şi şchiopătînd prin toţi scaieţii,
mergea să moară-n marile păduri,
unde-şi lăsase torba cu frînturi
şi straiele şi chipul tinereţii.

Luna-aromea a cimbru şi-a ţintaur,
suia din rîpi, cădea din nou în văi
şi soarele venea să bea văpăi
din ape, ca un roşu cerb de aur.

Prigoria urca din treaptă-n treaptă,
amiaza se-ndulcea în moliciuni
şi luna iar creştea din văgăuni,
aromitoare, albă, înţeleaptă...

El însă şchiopăta fără s-ajungă.
Prea slabi îi erau paşii ori prea stinşi,
sau prea departe codrii necuprinşi
şi calea lor prea aspră şi prea lungă.

Dar nu-i păsa de-avea să-şi mai găsească
pădurile aievea sau deloc.

Pe umeri îi sta pasărea de foc,
mai mare, parcă, mai împărătească.

El surîdea și șchiopăta-nainte...
Și stelele, ieșind din scorburi mari,
l-împresurau cu zumzet de bondari
și luna-i gîlgîia peste veșminte.

Iar după el, fugindu-i sub călcîie,
sau fluturîndu-i zdreanța uneori,
vîntul venea cu sînul plin de flori,
punînd pe toate smirnă și tămîie.

Balada unui plai de munte

Pe-o sprînceană de lumină,
lîng-o lacrimă de rai,
verde culme carpatină
rotunjește dulce plai.

Iar în plaiul stînei goale,
lîngă strunga fără oi,
crăngi cu umeri frînți de jale
se cutremură din foi.

Fluier vechi nu mai îndrugă,
nu mai latră cîini pîndari.
Singuri munții duc în glugă
carpatine neguri mari.

Nu mai zburdă-n tîrlă iezii,
nici plăpînzii miei priori.

Doar pe cearcănul amiezii
urcă ulii rotitori.

Ulii suie, frunza sună,
iar în iarbă-ntins amar
ba e somn, ba rugăciune,
tînăr leş de pecurar.

A rămas dormind pe-o rînă,
în culcuş de voievod,
pe-un crîmpei de rai cu stînă
unde brazii plîng prohod.

A rămas zîmbind nainte,
ca un cneaz pe pat de flori,
parcă un cuţit fierbinte
l-a străpuns de două ori.

Şi cum zace tinereţe
de cioban în fraged plai,
jalea crăngii pădureţe
sună moale, ca un grai:

- Nu mă plînge, maică bună,
nici tu, cîine credincios,
că de nuntă frunza sună
din bătrîn caval de os.

Că m-a dus rădvan de nuntă
tras de şase cerbi subţiri,
mire nalt sub stea căruntă,
cum pe lume nu sînt miri.

Mire-n straie de mătasă
şi nuntaşi cu flori pe frunţi.
Măi, şi nu e-n plai mireasă
ca mireasa verzii nunţi.

Păr adînc şi trup suleget
şi ochi trişti cum alţii nu-s...
Şi mi-a pus inel în deget
şi-n inel nopţi lungi mi-a pus.

Şi la sfînta cununie
munţii falnici ne-au fost nuni.

Scoborînd din veşnicie,
ne-au dat vulturii cununi.

Şi, tulpină de tulpină,
ne-au dus brazii în alai
pe-o sprînceană de lumină,
lîng-o lacrimă de rai.

*

Maică-n sarică de lînă
suie cremenea pe brînă,
printre stînci cu fierăstraie,
în opinci de vîlvătaie,
printre jnepi zbîrliţi de cuie,
pe grozavă cărăruie.

Şi cum plînge şi se roagă,
plîng şi apele-n zănoagă.
Şi cum urcă tîngile,
plîng cu ea şi stîncile,
plîng şi brazii plaiului

lîngă poarta raiului,
plîng şi ulii cerului
cu maica oierului.

-Apelor, cereşti mirese,
mire cine mi-l culese?
Munţilor cu patrafire,
cununarăţi jalnic mire...
Brazilor, nuntaşi de frunte,
sînge-i plaiul nunţii crunte.
Uliilor, nuni sălbatici,
sînge-s munţii păduratici...

Apa geme şi se-ascunde,
piatra plînge, nu răspunde.
Brazii nu foşnesc răspuns,
ulii pier în nepătruns...
Jalea maicii, neagră apă,
n-are ţărmuri s-o încapă.
N-are zarişti s-o cuprindă
cîte lumi de foc colindă.
Păru-şi smulge-n vaiete,
cremene,-ncovoaie-te,

codrule, jeleşte-te,
rupe-te din creştete.

- Fătul maicii, verde mladă,
cneaz pe-o turmă de zăpadă,
voievod pe nouă sute
de bîrsane oi cornute,
faţa ta de pecurar -
lapte dulce din şiştar;
noaptea cu miresme-ncete
s-a oprit la tine-n plete;
corbul, scuturînd din pene,
ţi-a trecut peste sprîncene;
plaiurile ierbilor
ţi-au dat ochii cerbilor
şi-un luceafăr vornicel
ţi-a tras trupul prin inel,
fătul maicii, dulce,
primăvară dulce...

Plînsul maicii pietre moaie,
scoală scorburi şi puhoaie,
umple văgăunile,

zgîlţîie furtunile.
Ar smuci din temelie
lumile, să nu mai fie,
ar surpa tăriile,
ar seca veciile...

- Primăvară dulce,
fătul maicii dulce...
Cine ţi-a-nroşit cununa
vază-ţi lacrimile-ntruna.
Cine mi te-a rupt din rod
vază-ţi chipul peste tot.
Cui îţi frînse dimineaţa,
ochii tăi să-i frigă faţa.
Cui ţi-a stins luna din fag,
chipul tău să-i plîngă-n prag,
ochii tăi să i se-aprindă
ca luceferii în tindă,
ca vîrful cuţitelor,
ca dogoarea plitelor.

Să-l tot frigă, să-l tot ardă,
şi pe braţe ce-l desmiardă

şi-n străfund de blid, la cină,
şi-n culcuş de vizuină,
sclipitori ca stelele,
limpezi ca inelele,
aprigi ca prăselele...

Maica-şi smulge păr şi straie,
brazi şi paltini se despoaie.
Maica geme şi se zbate,
munţii se tîrăsc pe coate
şi se frînge cremenea
crăngilor asemenea.

Şi cum geme orice trunchi
cade soarele-n genunchi,
ulii-ncep să scapete,
apele să şchioapete
şi-n văzduh ai spune că
vămile se-ntunecă.

*

Colo-n margini de coştile,
într-un fund de făgădău,
cine-mi bea de zece zile
vijelie de trăscău?

Cine-mi bea turbat din oală
iad năpraznic fără leac
şi privirile nu-şi scoală
din venin de basamac?

- Dă-mi prăştină să mă scurme,
dă-mi, hangiţă, vîlvătăi;
banii de pe două turme
sînt cu zimţi cu tot ai tăi.

Fruntea-i arde, grea de cute,
sub căciula cu ţugui.
Pe muşcate buze slute
sîngerează vorba lui.

- Ia-mi, hangiţă, oi şi pungă,
că somn pleoapele nu-mi au.
Dă-mi rachiu să mă străpungă,
adu-mi trăsnete să beau.

Lung, hangiţa îl măsoară:
cine-i baciul venetic?
Din lăute, ca să-l doară,
baragladinele-i zic.

Iar străinul singuratic
din ungherul fumuriu
îşi scufundă mai sălbaic
ochii vineţi în rachiu.

Dar trăscăul gol nu-i spală
cruntul inimii prăpăd,
cînd, aprinşi pe fund de oală,
doi ochi mari de mort îl văd.

Frînţi pe dible viscolite,
faraonii nu mai tac

din arcuşuri cu ispite
şi din strune dulci de drac.

Dar nu-l mîngîie nici struna,
nici pe-arcuş nu dă un ort,
cînd, amar ca mătrăguna,
îl priveşte chip de mort.

- N-ai rachiuri tu, hangiţă,
în tot beciul cu gîrlici,
cîtă straşnică arşiţă
mă răscoace în urzici.

Şi nici voi n-aveţi furtună,
bieţi ciori, pe scripci de foc,
cîtă pacoste se-adună
sub o cuşmă şi-un cojoc...

Înc-o dată, omu-nşfacă
oala crîncenă şi bea.
Şuierînd sudalmă seacă,
zvîrle punga pe tejghea.

Și dă buzna-apoi să piară
stins în noaptea cu năluci,
lingînd bezna, ca o fiară,
pe fierbinți poteci de tuci...

*

La pîrdalnică muiere
o fi dulce noapte-n spic,
cînd alintul curge miere
și-mbierea borangic,
la pîrdalnică muiere
cu opaiț slab și mic.

În culcuș cu levănțică
or fi vrăji care se-ascund,
cînd e sînul rîndunică,
nufăr - umărul rotund,
în culcuș de levănțică,
alb și moale și afund.

Dar dulceața mîngîierii
e pîrjol din iad trimis,

cînd și-n brațele muierii
frig doi ochi de om ucis,
în dulceața mîngîierii
pînă dincolo de vis.

Și culcușul cu omături
e cuptor din iad adus,
cînd și-n brațele de-alături
plînge-un chip de om răpus,
în culcușul cu omături
plin de țepi cu vîrfu-n sus...

- Fa muiere, fa dogoare,
patul rug mi l-ai făcut.
Vrea-ți-aș brațele izvoare,
iezer fiece sărut.
Fa muiere, fa dogoare,
fă-te rouă-n așternut.

Fă-te iaz și fă-te ploaie,
să mă stingi și să mă-neci
cu alint de reci șuvoaie,
cu desfăt de pîcle reci.

Fa muiere, fă-te ploaie,
stinge-mi pacostea pe veci...

Sînii, braţele,-aşternutul
parcă mai cumplit se-ncing.
Nici culcuşul, nici sărutul
smoala-n clocote nu-i sting.
Sînii, braţele,-aşternutul
se fac flăcări cînd l-ating.

Şi, scrîşnind ocară crudă,
omul scuipă printre dinţi.
Smulge uşa, ars de trudă,
cu smintite mîini fierbinţi
şi, scrîşnind ocară crudă,
fuge-n beznă, scos din minţi...

*

- Blid nemernic, blid drăcesc,
iarăşi în fiertură
cei doi ochi de foc lucesc:
sclipăt de custură.

Şi de-nmoi un dumicat,
parcă-l moi în sînge.
Arde-n lingură-ncleştat
chipul care plînge...

Izbind strachina de zid,
omul scuipă-n tină:
- Vijelia ta de blid,
duhul tău de cină.

Tindo, şi pe pragul tău
cei doi ochi se-arată.
Cu barosul, pe ilău,
i-aş trăzni o dată.

I-aş crăpa ca pe păstăi,
i-aş sufla cenuşă...
Legea ta şi morţii tăi,
chip ce-mi plîngi pe uşă!

Omul suduie buimac,
de sudoare leoarcă.

Cei doi ochi mai mari se fac,
mai adînci sînt parcă.

- Luno, chip de om răpus,
cobeo ticăloasă,
tot boceşti pe şură, sus,
face-te-ai pucioasă.

Şi voi, stele cu săgeţi,
tîrfelor spurcate,
ochi de om ucis păreţi,
stinge-v-aş pe toate...

Desmăţat, cu capul gol,
omul iar porneşte
prin amarnicul pîrjol,
prin năprasnic cleşte.

Huhurezii din copaci
toţi în el se mută.
Ba dihori, ba vîrcolaci
rup din carnea-i slută.

Pumnii lui ar sparge stînci,
trupul lui s-ar trage,
sfîşiindu-se pe brînci,
prin adînci bîrloage.

S-ar tîrî prin vizuini
sau pe fund de tăuri.
Şi-ar scobi sub rădăcini,
ca sobolii, găuri.

- Ieşi, măi ursule, afar',
dă-mi bîrlogul mie...
Cei doi ochi din nou răsar,
tot mai mari învie.

- Veveriţo, dă-mi tu leac
scorbura-ţi adîncă.
Cei doi ochi mai limpezi tac,
mai aproape-s încă.

- Du-mă, cîrtiţo, în lut,
lutul să m-ascundă.

Cei doi ochi mai mult se-ascut,
fără să răspundă.

Şerpii fug din bălării,
pier din drum bursucii...
Pretutindeni ochii vii
ard mai mari, mai lucii.

*

Pe-o sprînceană de lumină,
verde culme carpatină
rotunjeşte dulce plai
lîng-o lacrimă de rai.
Apele, cereşti mirese,
văl de nuntă tot şi-ar ţese.

Brazii, în odăjdii stranii,
tot mai bat cereşti mătanii.
Munţii tot mai ung cu mir
veşnicia de safir
şi-n văzduh, cît vezi,
ulii tot mai sparg amiezi.

- Strungă rea, fără mioarce,
ce pîrjol în plai mă-ntoarce?
Chip grozav, ce-ntruna plîngi,
tu mă chemi şi tu m-alungi.
Ochi fierbinţi, de nesupus,
parcă-n bice m-aţi adus...

Strunga tace, chipul tace,
cei doi ochi mai mari s-ar face,
vîrfuri lungi de lancii
peste munţii Vrancii.

Sîngeră opinca spartă,
gîfiitu-i smoală fiartă,
zdrenţe-s bundă şi cămaşă,
numai geamătul se-ngroaşă.

Şi cum vîntul bate-n dungă,
tot sminteşte-o creangă ciungă,
şi cum creanga se tot pleacă,
ştreangu-i gros şi frunza-i seacă.

- Munţilor, zăvozi cu laţe,
chip ucis îmi plînge-n braţe...
Munţii-n taina lor cerească
nu se-ntorc, să nu privească.

- Brazilor, frigări haine,
chip răpus se-mplîntă-n mine...
Brazii fug în rai grămadă,
nu se-ntorc, ca să nu vadă.

- Uliilor, gheare scoase,
cei doi ochi mă frig în oase...
Ulii intră-n soare, sus,
să n-audă ce le-a spus.

- Creangă de deasupra lumii,
ia-mi grozavii ochi şi du-mi-i...
Creanga scîrţîie cu ciudă,
munţii nu se-ntorc s-audă.
Ştreangul tremură şi el,
brazii nu privesc defel.

Numai ulii, gemenii,
trec deasupra cremenii.
Numai ulii veacului
deasupra copacului.
Numai ei cu ciocurile
smulg din slavă focurile.
Cînd se fac ca aurul
peste tot coclaurul,
cînd se-aprind ca spadele
peste toate zadele,
cînd ca vîlvătăile
peste toate văile...

Balada unei nopți de iarnă

Crivățul

- Dă şfichiuiri, nemernică slugă,
dă bici, ticălos vizitiu,
nu ştiu telegarii să fugă
cît crivăţ în mine eu ştiu.

Ah, sania-ntoarce-o mai iute,
întoarce, buzat faraon.
O grea presimţire se-ascute,
mă-mpunge turbat scorpion.

Din şubă, urlîndu-şi sudalma,
mugeşte cumplitul boier.
Zăpezile-aleargă de-a valma
şi noaptea-i tăiş de hanger.

- Stăpîne, nu ştiu ce te-apasă,
de ce să pornim îndărăt?
Plecarăm spre tîrg, nu spre casă,
şi-i vifor şi ger şi omăt.

- Întoarce, nemernică slugă.
dă bici, vizitiu ticălos.
Nelinişti se-abat să mă sugă,
cuţite m-ajung pîn' la os.

Pun trebilor mele obloane,
las dracilor tîrgul plocon.
Mă-ntorc la conac, măi ţigane,
zoreşte, buzat faraon.

Din şubă, tunîndu-şi cuvîntul,
mugeşte cumplitul boier.
Vifornița muşcă pămîntul,
căţea cu măsele de fier.

- Nu ştiu ce te roade, stăpîne,
întorc spre conac, cum mi-ai spus;

troienele-s tot mai păgîne
şi vîntul ne umflă pe sus.

- Zoreşte, nemernică slugă,
dă bici, ticălos vizitiu.
Un glas cu venin tot mi-ndrugă
la curte mai iute să fiu.

Ard, poate, conac şi hambare
şi grajduri, buzat faraon?
Ţigane, dă bice mai tare,
sub coastă simt straşnic piron...

Din şubă, zbucnind ca o lavă,
mugeşte cumplitul boier.
Cad bicele-n noaptea grozavă,
nămeţii au umerii-n cer.

- Stăpîne, nu-ţi ard nici pătule,
nici grajduri, nici şuri, nici conac.
Doar viforul tot nesătul e
şi drumul e lung cît un veac.

- Ascultă, nemernică slugă,
auzi, vizitiu ticălos:
de nu-mi arde-n noaptea cu glugă
conacul de sus pînă jos.

Vreo haită de lupi, după pradă,
la curte intrînd fără zvon,
îmi sfîrtecă tot, şi cireadă,
şi turmă, buzat faraon.

Din şubă, scrîşnind parcă lame,
mugeşte cumplitul boier.
Sălbatici, cu ţurţuri în coame,
lucesc armăsarii de ger.

- Nu-ţi sfîşie haita, stăpîne,
nici vite, nici turmă de oi.
Vreo poştă de drum mai rămîne
şi-om fi la conac înapoi.

- Nu-i haită, nemernică slugă,
nu-s lupi, ticălos vizitiu.

Dar dulce, cu ochi ca o rugă,
muierea acasă mi-o ştiu.

E fragedă cum e omătul
şi-i albă, buzat faraon,
şi-i tînăr şi-nalt logofătul
şi pare la faţă cocon.

Din şubă, strîngîndu-şi sîneaţa,
mugeşte cumplitul boier.
Îi joacă pe toată mustaţa
spărturi de ciudat giuvaer.

- Stăpîne, pricep ce-ai sub coastă,
ce crivăţ te mînă-ndărăt:
subţire şi albă nevastă
şi tînăr şi-nalt logofăt...

Candela

Icoana tresare în colţ
şi candela pîlpîie moale.
- Scufundă-mă-n braţele tale,
ca iazul albastrelor bolţi.

Ţi-s slugă la curte, dar ţi-s
mai rob mătăsoaselor gene...
Lumina mea, ninge-mă-alene
cu marea ta floare de vis.

Afar' gem zăpezile. Zac
sub ele păduri şi pămînturi.
Uitat între noapte şi vînturi,
se leagănă tainic iatac.

Icoana din colţul de rai
şi candela pîlpîie moale.
- Vrei apele iazului? Ia-le.
Vrei fagurii stupului? Ia-i.

Tu nu-mi eşti nici rob, nici argat,
ci eu mă plec, treaptă înfrîntă.
Sînt, dragoste, creanga ta sfîntă,
culege-mi tot rodul bogat.

La geam vîntul latră pieziş
şi-şi scutură albele laţe.
Le tremură dragostea-n braţe
cum tremură ciuta-n frunziş.

Icoana suspină zvîcnind
şi candela pîlpîie moale.
- Hulubi îţi sînt tainele goale,
dar zborul în mîini li-l cuprind.

Şi umerii tăi par lăstuni
ce sus în văzduhul meu joacă,
şi dragostea noastră - bădarcă
din care mă-mbăt cu minuni...

Uitat între veac şi zăpezi,
iatacul în noapte se zbate.

Pe gurile lor vinovate,
alintul aprinde amiezi.

Icoana trosneşte durut
şi candela pîlpîie moale.
- Iubite, păcatul pocal e,
pe care-l sfinţim c-un sărut.

- Iubito, păcatul e crunt,
dar boabele lui tămîioasă,
stăpînu-i departe de casă
şi buzele lacome sunt.

Pe zid ţese umbra covor,
pe geam gheaţa coase cu acul.
Doar ei luminează iatacul
cu ochii şi braţele lor.

Icoana se crapă-n ungher,
se stinge şi candela moale.
- Iubito, semn negru de jale,
dar tu scînteiezi ca un cer.

- Iubite, icoana s-a spart,
la fel, uite, candela spartă...
Văpaia de aur e moartă,
dar ochii tăi flăcări împart.

Mai mult se cuprind în inel,
a dragoste grea sau a teamă,
precum într-un codru de-aramă
ce-i soarbe sălbatic în el.

S-a stins veghea micii făclii,
din colţ nu mai pîlpîie moale.
- Iubito, dă moartea tîrcoale,
dar sînii ţi-s candele vii.

Taci. Crivăţul bubuie-n porţi?
Tot Crivăţul tună pe scară?
De-o fi ca norocul să moară,
vom arde-n iubire şi morţi...

În braţe se-neacă rotund,
a patimă grea sau a frică,

precum într-un lac ce-şi despică
adîncul, să-i bea pînă-n fund.

Brăţara

- Împlîntă-ţi satîrul în uşă,
izbeşte, ţigane, ce stai?
Mă-nvîrt ca berbecu-n ţepuşă
pe crîncenul meu jăragai.

- Stăpîne, n-a ars nici conacul,
nici lupii n-au smuls nici un miel.
- Ţigane, ce-ascunde iatacul?
Ce groaznică taină în el?

Năprasnic, în şuba-i zbîrlită,
blesteamă boierul vîlvoi.
Dihanie pare, rănită,
cu blană de vifor şi sloi.

- Iubite, nu-i crivăţu-afară,
nu el muge-atît de zălud.

Scufundă-mă, 'neacă-mă iară
în braţe, să nu-l mai aud.

- Izbeşte, ţigane, în uşă,
sau vrei să te crăp ca pe-un ciot?
Vedear-aş mai bine cenuşă
şi urme de lup peste tot.

- Stăpîne, obrazu-ţi catran e
şi ochii tăi roşu oţel...
- Ce-ascunde iatacul, ţigane?
Ce groaznică taină în el?

Năprasnic, în şuba-i de gheaţă,
un urs e boierul vîlvoi.
Îşi joacă cumplita sîneaţă,
în barbă-i stau ţurţurii goi.

- Iubite, nu crivăţul tună,
nu el smulge uşa din loc.
Cuprinde-mă strînsă cunună,
să fim o brăţară de foc.

- Ţigane, sporeşte-ţi puterea,
în ţeavă am plumbi nesătui.
Îmi chem, şi n-aude, muierea,
îmi strig logofătul şi nu-i.

- Stăpîne, de tine mi-e groază,
par ochii tăi roşu măcel...
- Ţigane, ce tăinuie-n pază,
ce-ascunde iatacul în el?

Năprasnic, în şuba-i de-omături,
e crivăţ boierul vîlvoi.
Zăvoarele zboară în lături
s-arate ce-ascund înapoi.

Cuprinşi în inelul fierbinte
de teamă sau dragoste grea,
ei doi se scufundă-nainte
în lungul sărut care-i bea.

- Ţigane, ştiai ce m-adastă,
ce clocot mă mînă-ndărăt:

subţire şi albă nevastă
şi tînăr şi-nalt logofăt...

- Stăpîne, opreliştea-i spartă,
dar nu văd în umbră defel.
- Ţigane, iatacul meu poartă
un lup şi-o lupoaică în el.

Năprasnic, în şuba-i miţoasă,
păşeşte boierul vîlvoi.
Şi-nalţă sîneaţa şi-o lasă,
cu ochii la ei amîndoi.

Dar ei ochii lor nu-şi ridică
şi-n braţe ce nu se desfac
a patimă grea sau a frică
se-neacă adînc ca-ntr-un lac.

- Ţigane, se strîng ca-n brăţară,
aşteaptă-ncleştaţi să-i omor,
dar nu le dau plumbi ce doboară,
statuie îi las, cum se vor.

- Ai milă, stăpîne, iertare,
de spaimă se strîng în inel...
- Ţigane, dă-mi funie tare,
iatacul brăţări are-n el.

Năprasnic, în şuba furtunii,
e tunet boierul vîlvoi.
Ţiganul, scîncind peste funii,
l-ajută cu mîinile moi.

Dar ei stau cuprinşi mai departe,
legaţi la un loc în frînghii,
să ardă-n iubire şi-n moarte
cu braţe de candele vii.

Statuia

Pe unde-a stat bezna ca zaţul
străluce o noapte de ger.
Ce duh prinde vîntul cu laţul
şi-l bagă în cuşcă de fier?

Pe urma viforniţei, suie
o lună de rece mărgean.
- Dă-mi apă să ferec statuie,
dă-mi apă, nevolnic ţigan.

- Stăpîne, ce faci? Îndurare!
Cu lacrimi ciubotele-ţi ud.
Din şubă, boierul răsare
mai hîd, mai sălbatic, mai crud.

Dar ei, prinşi în braţe şi-n funii,
în noapte tîrîţi din iatac,
sub gerul de cremene-l lunii,
mai goi ca zăpezile, tac.

În hohot, boierul îşi strînge
sîneaţa cu plumbii păgîni:
- Bicisnică slugă, nu plînge,
dă-mi auru-ntregii fîntîni.

- Stăpîne, ţi-s straiele ude,
cu bocetul meu le-am udat.

Boierul nu vede, n-aude,
mai crud, mai zălud, mai turbat.

În bocete sluga se frînge
sub ţeava ce-ameninţă crunt,
scoboară găleata şi plînge
şi scoate luceafăr mărunt.

Dar ei, strînşi brăţară întruna,
în noapte legaţi de-un copac,
sub apa ce-ngheaţă ca luna,
mai goi decît apele, tac.

Sălbatec, cu ochii de sînge,
boierul împroaşcă scîntei:
- Zănatică slugă, nu plînge,
mai toarnă smarald peste ei.

- Stăpîne, în jale şi-n fiere
şi strai şi ciubote îţi scald...
Boierul tot creşte-n durere,
mai aspru, mai aprig, mai nalt.

În vaiete robul se-ndoaie,
scufundă şi umple găleţi,
vărsînd recea lor vîlvătaie
pe albele, matele vieţi.

Dar ei, sclipitoare-mpietrire,
în noapte cristale se fac
şi-adînc încleştaţi în iubire,
mai goi decît stelele, tac.

Amarnica noapte de iarnă
trosneşte de ger lucitor.
- Ţigane, din fulger se toarnă
statuia păcatului lor.

- Stăpîne, de-acum ia-mi şi viaţa,
cu sînge să spăl ce-ai făcut...
Boierul îşi zvîrle sîneaţa,
mai straniu, mai crîncen, mai slut.

Cu ghearele, sluga nebună
îşi sfîşie zdrenţe şi trup.

Lung, rîsul boierului sună
în ger, ca un urlet de lup.

Dar ei, ferecaţi în lumină,
în noapte arzînd peste veac,
statuie de gheaţă senină,
mai goi decît nopţile, tac.

În noapte se pierde boierul
cu hohot sau urlet buimac...
Ce demon aprinde tot cerul,
hambare şi şuri şi conac?

- Stăpîne, ard curţile tale,
să nu mai rămînă vreun ciob,
în flăcări să-mi curăţ şi jale
şi trupul nemernic de rob...

La marea făclie semeaţă,
o clipă zvîcneşte amar
statuia de rumenă gheaţă,
păcatul arzînd în cleştar.

Dar ei stau zidiţi mai departe,
adînc scufundaţi ca-ntr-un lac,
şi, limpezi în patimi şi-n moarte,
mai goi ca veciile, tac.

CUPRINS

Consilier literar: Nicolae Călinescu
Bun de tipar: 28.12.1992
Apărut: 1993

Tiparul executat sub comanda nr. 7
la Tipografia MARINEASA
Timişoara, str. Mureş nr. 34
România

Cărți în curs de apariție la Editura "**Marineasa**"

– **Poezii** de Radu Gyr – volumele 2 și 3;

– **Rezistența armată anticomunistă din Munții Făgărașului** de Ion Gavrilă–Ogoranu (3 volume);

– **Aforisme și para–aforisme** – **Omul și Existența** – de Vasile Băncilă (3 volume);

– **Preambul pentru camera de tortură** de Nicolae Călinescu (proză scurtă);

– **Din istoria României** – sinteze – de Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, Mihail Sturdza ș.a.

